

SEJA ZBORA ZDRUŽENEGA DELA SKUPŠČINE
OBČINE LJUBLJANA-ŠIŠKA

Podpora razvojnim smerem

4. februarja popoldne je bila v prostorih Srednje šole tehničnih strok Franc Leskošek-Luka seja zboru združenega dela skupščine občine Ljubljana-Šiška. Z zasedanjem v Litostroju je ta zbor želel poudariti vlogo naše delovne organizacije kot dobitnice nagrade Avnoja. V sicer precej obsežnem dnevnem redu je bil dan poseben poudarek razvojnim usmeritvam Litostroja.

Poleg delegatov so se zboru udeležili še Tina Tomlje, predsednica skupščine mesta Ljubljana, Jože Smole, predsednik MK ZK Ljubljana, Franc Hribar, predsednik mestnih sindikatov, Natan Bernot, predsednik zbora združenega dela skupščine mesta Ljubljana, Stanislav Bradeško, predsednik OK ZK Ljubljana-Šiška, Anka Tominšek, predsednica skupščine občine Ljubljana-Šiška in litostrojka politična koordinacija.

Predstavniki skupščine mesta Ljubljane tovariš Bernot je pozdravil prisotne ter čestital naši delovni organizaciji ob prejemu nagrade Avnoja. Pozdravil je ta drugačen način zasedanja zbora združenega dela, ki je prvokrat zasedal neposredno v organizaciji združenega dela in poudaril, da bodo tudi v mestni skupščini sledili temu zgledu in bodo skušali zasedanje delegatov organizirati na podoben način. Za predsednikom delavskega sveta Litostroja, ki se je v imenu litostrojskih delavcev zahvalil za čestitke in pozdravil udeležence seje, je povzel besedo generalni direktor naše delovne organizacije tovariš Miro Jančigaj. Spregovoril je o našem obsegu proizvodnje, gospodarjenju, vključevanju v mednarodno delitev dela ter o uresničevanju razvojnih usmeritev Litostroja v preteklih dveh letih. Vse to pa je navezal na naše prihodnje naloge in poudaril naše načrte. Njegova informacija je obsegala še realizacijo planskih usmeritev v preteklih letih, uvajanje novih izdelkov in tehnoloških novosti, investicijsko politiko ter problematiko pomanjkanja reprodukcije materiala. V zaključku je poudaril, da smo z uresničevanjem predvidenih razvojnih usmeritev lahko zadovoljni. Z uspešnimi rezultati poslovanja v preteklih letih smo si in s pričakovanimi v letošnjem letu si bomo ustvarili pogoje za nadaljnje vlaganje v razvoj.

Za tovarišem Jančigajem je naš delegat Rafael Rihar podal stališča vseh štirih delegacij in predlagal, da se z njimi dopolni informacija o uresničevanju naših razvojnih usmeritev. Opozoril je na to, da so odstopanja med tem, kar smo načrtovali, in doseženim predvsem posledica spremenjenih družbenih razmer ter daje realizacija enega najpomembnejših in največjih projektov (težke obdelave), občinskega, republiškega in celo zveznega pomena, zato pričakujemo tudi vso družbeno podporo. Opozoril je tudi na računalniški problem, znatne neizkoriščene rezerve na področju organiziranja proizvodnje in na našo nesposobnost v celoti izkoristiti prednosti, ki smo jih dosegli z osvojitvijo novih izdelkov. Zavzel se je tudi za nadaljnje dograjevanje sistema nagrajevanja in doslednejšo uveljavitev osnovnega motiva nagrajevanja po delu in rezultatih dela.

Po informacijah, ki sta jih dala tovariš Miro Jančigaj in Rafael Rihar, so delegati s sklepom potrdili Informacijo o uresničevanju razvojnih usmeritev Litostroja. Ocenili so, da sta bili poslovni leti 1983 in 1984 uspešni glede na obseg proizvodnje, gospodarjenje ter vključevanje v mednarodno delitev dela, čeprav niso bili doseženi vsi planski cilji predvsem na področju konvertibilnega izvoza. Delegati so tudi podprli usmeritev Litostroja v proizvodnjo težke energetske opreme.

Po sprejemu teh sklepov je direktor SŠTS Franc Leskošek-Luka tovariš Hrabroslav Premelč na kratko predstavil naš šolski center ter popeljal delegate in povabljeni na ogled šole.

Po končanem ogledu so delegati zbora združenega dela nadaljevali delo po predloženem dnevnem redu.

t.š.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE SR SLOVENIJE VINKO HAFNER V LITOSTROJU

O delu in načrtih

V torek 12. februarja 1985 je našo delovno organizacijo obiskal predsednik skupščine SR Slovenije tovariš Vinko Hafner. Spremljali pa so ga Marko Bulc, predsednik gospodarske zbornice SRS, Martin Mlinar, predsednik zbora združenega dela SRS, in Štefan Korošec, član CK ZKS. Goste je sprejel generalni direktor tovariš Miro Jančigaj. V razgovoru pa so sodelovali še: Zvonimir Volfand, direktor tozda PUM, Franc Kosi, vodja POAE, Janko Babič, predsednik delavskega sveta delovne organizacije, Janko Kopač, predsednik upravnega odbora delovne organizacije, Fadil Zec, predsednik KOO sindikata in Joco Klobučar, predsednik akcijske konference ZK delovne organizacije.

Razgovor je začel Vinko Hafner, ki je predlagal, da predstavniki Litostroja podajo oceno o gospodarjenju v preteklem letu in osnovne usmeritve in postavke gospodarskega plana delovne organizacije za leto 1985.

V nadaljevanju naj bi stekla razprava o prizadevanjih Litostroja pri skupnih naporih SRS za boljše ekonomske odnose s tujino. Pojasnili pa naj bi tudi, kako tečejo priprave na srednjeročni plan delovne organizacije in kakšne so naše nadaljnje razvojne perspektive.

Ko je generalni direktor Jančigaj ocenjeval gospodarjenje v preteklem letu, je povedal, da so doseženi rezultati dobri, čeprav so bili tudi v preteklem letu pogoji gospodarjenja otežkočeni z različnih vidikov. Predvsem se je nadaljevala problematika oskrbe s surovinami, reprodukcijskimi materiali in uvozom, kar je brez dvoma vplivalo na proizvodne stroške in izpolnjevanje rokovnih obveznosti.

V preteklem letu so v skladu z rastjo dohodka rasli tudi osebni dohodki, kar je brez dvoma motiviralo

delavce za boljše delo.

Kljub velikim naporom večine delavcev za doseganje planskih ciljev, pa vendarle lahko ugotovimo, da bi bili rezultati gospodarjenja v preteklem letu lahko še boljši. Posamezne vrste naših proizvodov zaostajajo tako po količinah, kakor tudi po ekonomskih kazalcih uspešnosti. Izhodišče za občutnejše premike za še uspešnejše gospodarjenje bo moral biti pravkar sprejet »Samoupravni sporazum o skupnem prihodku«, ki naj vnese v celoten poslovni proces (Nadaljevanje na 2. strani)

Napori so obrodili sadove

Ob letošnji obravnavi zaključnih računov smo lahko zadovoljni, saj so številke ugodne in nas lahko navdajajo z optimizmom tudi za naprej. Vendar pa sama obravnavna zaključnih računov za eno leto ne pove dovolj. Upoštevati je treba poslovanje v preteklih petih letih, za podlago gospodarjenja moramo imeti srednjeročni plan do leta 1990, seveda pa moramo svoje moči in stremjenja najbolj usmeriti v poslovno leto, ki se je že začelo.

Če pogledamo analizo poslovanja v preteklem obdobju od leta 1981 do 1985 lahko ugotovimo, da so bile planirane letne rasti glavnih kategorij celotnega prihodka dosežene takole:

celotni prihodek je bil planiran z 9,7 odstotno rastjo, dejanska rast pa je znašala 33,2 odstotka, porabljeni sredstva so bila planirana z 0,9 odstotno rastjo, dosegla pa so 27,9 odstotno rast, rast dohodka je bila planirana z 10,9 odstotka, dosegla pa je 44,9 odstotka, planirana letna rast za obveznosti iz dohodka je bila 11,4 odstotka, dosegli smo 39,7 odstotka, čisti dohodek je bil planiran z 10,5 odstotno rastjo, dosegli smo 48,1 odstotka, planirana rast za realizirani bruto OD je bila 9,9 odstotka, dosegli pa smo 37,3 odstotka letne rasti.

Hitro lahko ugotovimo, da je bila rast zgoraj navedenih kategorij visoko presežena. Razlogi za to so štirje: povečana produktivnost dela, uspešnejše gospodarjenje, inflacija in pozitivne tečajne razlike.

Načrti za uspešnejše poslovanje v bodoče pa seveda temeljijo tudi na modernizaciji in povečanju proizvodnih zmogljivosti v Litostroju. Sem sodijo že večkrat omenjene investicije v proizvodnjo energetske opreme in nabava novega računalnika.

Znane so tudi osnovne usmeritve nadaljnjega razvoja naše delovne organizacije in tozgov, zato omenimo le najvažnejše: prizadevati si moramo za povečanje izvoza, predvsem na konvertibilno področje, skrbeti moramo za stalno rast dohodka iz akumulacije, nadaljevati moramo povečanje proizvodnosti in skrbeti za zniževanje stroškov. To nam bo uspelo z uvajanjem sodobne tehnologije, računalniškega vodenja proizvodnje, spodbujanje znanstveno-raziskovalnega dela in inventivne dejavnosti, še bolj pa moramo skrbeti za povezovanje in vključevanje v domače reprodukcijske celote zaradi omejevanja uvoza. Predvsem pa moramo skrbeti za pridobivanje in izobraževanje novih kadrov iz SŠTS Litostroj ter študentov iz drugih šol ter fakultet.

Seveda pa nas trenutno najbolj okupira izpolnjevanje letošnjega plana. Le-ta namreč predvideva 14,615 milijard din skupne realizacije, od česar je predvideno, da bo 27 milijonov dolarjev s konvertibilnega trga in nekaj nad 30 milijonov s klirinškega trga. Pri deviznem poslovanju je najpomembnejše pravilno preračunavanje deviznega tečaja, saj nam le-ta lahko prinese presežek v realizaciji poslovanja. To je za nas ugodno, saj bo v kolikor se bo vrednost dolarja napram dinarju povečevala in ocenjujemo, da se bo, potem bo porast skupne realizacije porasla še za približno polovico vrednosti porasta dolarja. S tem bo seveda porasla tudi naša skupna realizacija.

Za zagotavljanje takega obsega realizacije pa si moramo predvsem zagotoviti optimalno oskrbo z repromaterialom z domačega in tujega trga in si prizadevati za čim bolj dinamično prilagajanje organiziranja proizvodnje dejanskim potrebam. To pomeni, da si moramo na vse načine prizadevati za rokovno izpolnjevanje naročil, ki jih imamo.

Ena stalnih skrbi je tudi pravočasno pridobivanje naročil. Za dinamični plan fakturiranja v letošnjem letu, je naročil dovolj, dogovorili pa smo se že in rokovno opredelili tudi razpravo o planu za naslednje leto in začetek obravnave osnutka srednjeročnega plana 1986—1990. Vse to kaže na to, kako velik in zahteven je obseg poslovanja v naslednjem letu in v naslednjem srednjeročnem obdobju.

In kaj nas čaka predvsem v letošnjem letu? Najzahtevnejša naloga je pridobivanje naročil in tekoče usposabljanje vseh funkcij s področja projektiranja, organiziranega obdelovanja trga prodaje in nabave, razvoja tehnoloških sposobnosti, organiziranja proizvodnje ter spremljanja in ocenjevanja vseh dogajanj na področju stroškov. Ob oceni, da je plan za letošnje leto izvedljiv, to pomeni, da se bomo morali z največjo resnostjo sproti usposabljanja in prilagajati za obvladovanje nalog iz naslednjega in srednjeročnega plana in dolgoročnih usmeritev.

Ob koncu lahko ugotovimo, da smo se iz preteklega in polpreteklega obdobja nekaj naučili. Namreč, pravočasni pogledi naprej, naj bodo to dolgoročni, srednjeročni ali le za mesec, leto naprej, nam neizpodbitno zagotavljajo vedno večji vpliv na take pogoje dela, ki nam morajo tudi zagotavljati zvišanje rasti standarda.

M. M.

— Pri tej firmi smo pred leti naročili telefonsko centralo, jo plačali in doplačali, pa tudi iskric upanja nimamo, da bi jo kaj kmalu dobili.

REZULTATI ANKETE O OBVEŠČENOSTI (5)

Obveščeni za odločanje

Informiranje in obveščenost nista sama sebi namen. Delavec, ki je poleg vsega drugega obveščen tudi o dogajanju v svoji delovni organizaciji, lahko dejansko samoupravno odloča. Informiranost je eden najpomembnejših pogojev samoupravljanja, je pravica in dolžnost vsakega delavca.

Ker nas je zanimalo mnenje delavcev o tem, kako se v praksi uveljavlja ta njihova pravica in dolžnost, smo jim postavili vprašanje: ALI MENITE, DA STE DOVOLJ IN USTREZNO OBVEŠČENI IN DA LAHKO PO LASTNI PRESOJI SAMOUPRAVNO ODLOČATE OZIROMA POMEMBNO VPLIVATE NA ODLOČANJE?

Večina anketiranih — skoraj polovica, je mnenja, da so le v nekaterih primerih dovolj in ustrezno obveščeni in da lahko po lastni volji in presoji samoupravno odločajo (vplivajo na odločanje). 39 delavcev (17,5%) meni, da so vedno dovolj obveščeni, kar slaba četrtina delavcev (22,9%) pa meni, da niso dovolj obveščeni za samoupravno odločanje.

Na to vprašanje ni odgovorilo 11 delavcev, 20 delavcev pa se ni uspelo odločiti.

Podatek, da je le 17,5% delavcev mnenja, da razpolaga z zadostnimi informacijami, ki jim omogočajo odločanje, ni ugoden za vse tiste, ki so dolžni te informacije na ustrezen način in v potrebnem obsegu posredovati. Hkrati pa meče precej slabo luč na stanje samoupravljanja v naši delovni organizaciji. Očitno daje vedeti, da je na tem področju še premalo narejeno in da je pred vsemi še veliko dela, če želimo, da se samoupravljanje udejani v praksi in ne postane fasada, za katero se skrivajo odločitve manjšine ter prefinjen način prenašanja odgovornosti na vse samoupravljalce («Saj smo se tako samoupravno dogovarjali in odločili!»).

PRIPOMBE IN PREDLOGE JE NAPISALO LE MALO ANKETIRANIH

Na koncu ankete smo postavili še naslednje vprašanje: »Obveščanje delavcev v združenem delu je sestavni del samoupravljanja in je pravica in dolžnost vseh delavcev. V naši delovni organizaciji smo izboljšali takšen sistem informiranja, ki je izhajal iz naših potreb in prakse. Ker se zavedamo, da je še vedno nepopoln, vas prosimo, da navedete pripombe in predloge, s katerimi bi ga lahko izboljšali.

To vprašanje je bilo povsem odprto in je puščalo anketiranim možnost, da povsem po lastni presoji navedejo vse tiste pripombe in predloge, ki jih pri ostalih vprašanjih (omenjenih z danimi variantami odgovorov) niso mogli izraziti. Tako proste roke anketiranemu ne omo-

gočajo le popolne samostojnosti pri predlaganju in kritiki, temveč tudi, in to mnogo pogosteje kot pri zaprtih vprašanjih, da anketirani pod tem vprašanjem pusti praznino, kakršna je bila takrat, ko je vprašalnik dobil v roke.

Zato nisem bil presenečen nad skromnim številom pripomb in predlogov, ki so jih anketirani delavci navajali. Na vprašanje je odgovorilo le 66 delavcev, t.j. 29,6%. Ostali na vprašanje sploh niso odgovorili, precej pa jih je tudi zapisalo, da nimajo pripomb. Na osnovi tega podatka ter dejstva, da tudi 29,6% tistih, ki so na vprašanja odgovarjali, ponavlja pripombe in predloge, ki so jih navedli že pri predhodnih vprašanjih, lahko sklepam, da je bila večina pomanjkljivosti in napak že zajeta pri prejšnjih vprašanjih.

Med 66 odgovori je le malo takšnih, ki jih ne bi zasledili že pred tem. Posamezni odgovori so številčno majhni in po odstotkih nepomembni, vendar jih bomo pri nadaljnjem delu vseeno poizkušali upoštevati. Največ anketiranih (22) postavlja zahtevo po krajših, razumljivejših prispevkih in celotnih publikacijah (predvsem pri gradivih za zbornice delavcev), 6 anketiranih meni, da je v Internih informacijah preveč številčnih podatkov in tabel, 4 predlagajo, da bi bilo potrebno usposobiti in več uporabljati postajo, 5 anketiranih meni, da objavljamo preveč zastarelih informacij ter informacij o dogodkih, ki so že za nami. 4 menijo, da bi morali v delovni organizaciji organizirati (mesečno) informiranje po manjših skupinah (sindikalnih, delovnih), 3 pravijo, da bi morali pisati tudi o težavah in problemih, ne le o dobrem in uspehih, 2 sta mnenja, da povsem zadošča oglasna deska, 8 delavcev pa zatrjuje, da gradiva za zbornice delavcev dobijo prepozno in da tako izgubijo ves smisel.

Po enkrat pa se pojavljajo še naslednji predlogi in pripombe: premalo je prispevkov o dobrih delavcih in o nagrajevanju prizadevnih delavcev, časopis naj bi bil obsežnejši, izdajali naj bi posebne izdaje pred pomembnimi dogodki, več mora biti tudi prispevkov o delu tozdom, časopis je preveč odvisen od poslovnih struktur, takšne ankete so potrebne, pri obravnavi različnih gradiv bi morali biti narejeni tudi izvlečki o tem, kaj obravnavano predstavlja za našo delovno organizacijo in delavca, ukiniti Interne informacije, če bodo ostale takšne

kot so, vse publikacije je potrebno redno dostavljati tudi našemu predstavništvu v Beogradu ter našim monterjem na terenu.

Zaključek

S pomočjo ankete smo izvedeli marsikatero zanimivo in uporabno, pogosto pa tudi pričakovane rezultate.

Najpomembnejše informacije o Litostroju zve več kot polovica delavcev iz različnih litostrojских publikacij. Dobra polovica delavcev tudi redno bere vse ali pa vsaj nekatere izmed teh publikacij.

Najbolj bran je časopis, sledijo Interne informacije, tem pa gradiva za zbornice delavcev. Tako časopis kot Interne informacije izhajajo dovolj pogosto. Dnevne informacije so za dobro polovico delavcev potreben in ustrezen način informiranja. Podobno število delavcev je tudi mnenja, da so oglasne deske ustrezen način obveščanja (če so urejene), in tudi redno bere obvestila, ki so na njih obešena.

Za manj zadovoljiva so se izkazala gradiva za zbornice delavcev. Za zadostno in ustrezno informiranost večina potrebuje dodatno razlago problematike, ki se na zborih delavcev obravnava. Delavci menijo, da so gradiva preobsežna in težko razumljiva.

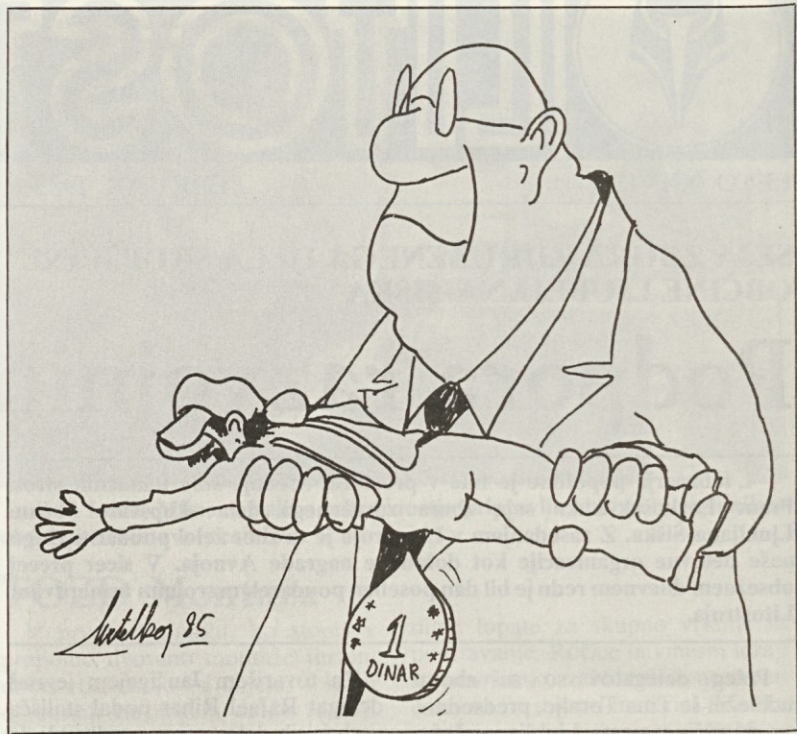
Delavci so s časopisom zadovoljni in menijo, da so posamezna področja količinsko ustrezno pokrita. Želeli bi si le nekoliko več člankov o kulturi, socialni in zdravstvu, proizvodnji, gospodarstvu ter več strokovnih, literarnih in humorističnih prispevkov.

Skoraj za polovico delavcev so prispevki (v časopisu) razumljivi in le za nepomembno število delavcev so napisani tako, da jih ni mogoče razumeti. Precej (42%) pa jih meni, da so nekateri prispevki povsem razumljivi. Kar se pa tiče naših publikacij nasploh, je razumljivost na drugem mestu med vzroki, zaradi katerih jih delavci ne berejo. Upoštevajmo vredne tudi podatke, da je kar 68% delavcev (katerih gradiva za zbornice delavcev ne informirajo v zadostni meri) izjavilo, da je temu vzrok nerazumljivost in obsežnost informacij.

O dogodkih v Litostroju je glede na rezultate ankete pravočasno informirana le polovica delavcev.

Precej nespodbudni pa so tudi podatki o obveščeni za samoupravno odločanje. Skoraj polovico delavcev je le v nekaterih primerih dovolj in ustrezno obveščena, in tako lahko le v nekaterih primerih dejansko samoupravno odloča. Petina delavcev je vedno ustrezno in dovolj obveščena, slaba četrtina pa nikoli.

t.š.

O delu in načrtih

(Nadaljevanje s 1. strani)

ustreznejšo organizacijo, boljše medsebojne odnose med tozdi, predvsem pa jasnejše posamične in skupne cilje delovne organizacije.

Ocena gospodarjenja za leto 1984 je torej dobra. To potrjuje tudi trend stalne nadpovprečne rasti kvaliteten kazalcev gospodarjenja, kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja.

Pri ocenjevanju gospodarskega načrta za tekoče leto 1985 je bilo povedano, da je plan primerno optimističen in hkrati najzahtevnejši do sedaj, tako po količinah proizvodov, kakor tudi po predvidenih finančnih učinkih.

Celotna proizvodnja je pretežno pokrita z naročili. Predvidoma bomo 1/3 proizvodnje poslali na domače tržišče, 1/3 v izvoz na klirinško in 1/3 na konvertibilno področje.

Pri pridobivanju novih naročil na svetovnem tržišču je očitno vse večje zapiranje blokov in njihovih gospodarskih združenj, kar zahteva nove napore pri kvalitetnejših in konkurenčnih ponudbah.

Start v leto 1985 je torej ugoden. To potrjujejo tudi ugodni januarski rezultati. Tudi ocene možnosti izpolnjevanja letošnjega plana do konca leta 1985 kažejo, da imamo vse pogoje za izpolnitev planskih obveznosti v svojih rokah. Primerno letošnjemu doseganju plana je predvidena tudi ustrezna rast osebnih dohodkov, kar se že kaže pri izplačilu osebnih dohodkov v januarju (ugotovljeno povprečje v delovni organizaciji je nekaj nad 40.000 din).

Na področju ekonomskih odnosov s tujino nimamo ravno blestečih števil niti za preteklo obdobje niti za gospodarski načrt za tekoče leto. Rast konvertibilnega izvoza ni skladna z družbenimi plani, vendar so tu znani razlogi: izredna svetovna konkurenca in verjetno tudi naša premajhna usposobljenost za obvladovanje najzahtevnejših tržišč.

Ko je tovariš Jančigaj ocenjeval, kako v naši delovni organizaciji teče priprave na srednjeročno obdobje 1986-1990, je bilo rečeno, da ni strahu za pripravo teh planskih dokumentov. Način planiranja v naši delovni organizaciji teče kontinuirano, tako da vsako leto sproti preverjamo in načrtujemo skladno z letnimi plani vedno tudi naslednjih pet let, kar je nujno zaradi večjih naročil, ki prehajajo iz enega v drugo plansko obdobje, in zaradi uresničevanja dolgoročnih razvojnih ciljev.

Po poročilu generalnega direktorja tovariša Jančigaja je stekel zanimiv razgovor, v katerem so sodelovali vsi prisotni. Naj navedemo nekaj skupnih poudarkov iz razgovora, ki so pomembni za razvoj Litostroja:

— Po letu 1982 so se razmere v Litostroju začele obračati na bolje. Iz rezultatov gospodarjenja so bila izdvojena znatna sredstva za razširitev materialne osnove dela na različnih področjih dela, kar je obogatilo

in razširilo proizvodne in tehnološke zmogljivosti. Na teh osnovah so bili dani pogoji tudi za ugodnejši poslovni rezultat 1984 in primeren start v leto 1985.

— Primerni rezultati gospodarjenja omogočajo ugodnejše razporejanje dohodka in čistega dohodka v tekoče in razvojne cilje Litostroja, pa tudi v osebne dohodke delavcev, kar krepi socialno varnost in življenjski standard delavcev.

— Trend rasti dobrega gospodarjenja, večjega izvoza, ustreznega razvoja in vključevanja znanja v delo, boljšega planiranja in organizacije dela, ustreznije kadrovske politike in zaposlovanje novih delavcev, to in drugi kvalitetni elementi gospodarjenja so osnova, na kateri bomo morali delati še intenzivneje, če si hočemo zagotoviti prostor na svetovnem in domačem trgu.

— Z intenzivnejšo obdelavo zunanjih tržišč, še posebno konvertibilnega področja, si bomo morali zagotoviti večji izvoz na to področje in s tem prepotrebne devize za nabavo reprodukcijskega materiala, predvsem pa možnosti za nabavo novih, večjih obdelovalnih zmogljivosti.

— V srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih usmeritvah bo potrebno vgraditi več znanja in inovacij v delo in tehnologijo ter speljati razširitev in modernizacijo obstoječih kapacitet.

Ob koncu razgovora so se prisotni dogovorili, da se ponovno sestanejo čez približno 3 tedne. Obravnavali naj bi vlogo Litostroja v razvoju sozda ZPS, vlogo slovenskega in jugoslovenskega gospodarstva pri izgradnji nove jeseniške jeklarne in modernizaciji tovarne aluminija Kidričevo. Prav tako naj bi obravnavali vlogo slovenske in jugoslovenske strojeградnje pri izgradnji hidroelektrarn na Savi in Muri in možnosti razvoja ter prestrukturiranje slovenske strojeградnje. Na tem razgovoru naj bi ocenili tudi razvoj odnosov med sozdom ZPS in črno metalurgijo Slovenije.

K. G.

Paberkovanje po zapisnikih

Na dnevnih redih sej delavskih svetov naših tozdom in delovnih skupnosti se je v preteklem mesecu pojavljalo kar precej enakih točk, ki so jih morali obravnavati. Tako so obravnavali in drug za drugim sprejemali predloge nagrad mentorjem pripravnikov, nagrad učencem na praksi, nagrad inštruktorjem proizvodnega dela ter predsednikom izpitnih komisij, potrjevali poročila o delu inventurnih komisij, spremembe vrednotenja delovne dobe, spremembe zneskov dnevnice, stroškov prenočevanja in kilometrine. Poleg naštetih in še nekaterih drugih skupnih točk dnevnega reda pa je bila zopet na vrsti sprememba, o kateri se prične šušljati po delovni organizaciji že takrat, ko je še v povojih in ki je vse do potrditve predmet raznovrstnih ugibanj in govoric. Vrednost točke, o kateri je tukaj govora, se je na splošno zadovoljstvo s 1. januarjem povišala za deset odstotkov. Vendar pa naše zadovoljstvo in veselje hitro skopni, ko si ogledamo uokvirjeno novico na drugi strani Dela, ki je izšel 7. januarja letos. Tu nas zvezni zavod za statistiko seznani z žalostnim dejstvom, da so se januarja drobnoprodajne cene povečale za 9,2 odstotka. Pa pobrskajmo še malo po zapisnikih.

»Člani DS so obravnavali SaS o združevanju dela in sredstev za skupno tlaganje v DO »Metalac« Janjevo. Litostroj bi za razvoj manj razvitih republik in SAP Kosovo združil 51.300.000 din.«

13. redna seja DS TOZD TVN — 24. 1. 1985 ***

»DS s 6 glasovi za in 1 vzdržanim pooblašča delavski svet delovne organizacije, da najame blagovni kredit, ki nam ga

nudi Adria Bank, Dunaj, v višini 38.500.000 Asch (delež od celotnega kredita, ki znaša 57.000.000 Asch) za nakup repromateriala za proizvodnjo transportnih sredstev, namenjenih na konvertibilno tržišče.«

13. redna seja DS TOZD TVN — 24. 1. 1985

»Sklep 9. seje delavskega sveta tozda Prodaje, ki je obvezoval komisiji za reorganizacijo poslovanja v tozdu Prodaja, da izdela do konca decembra 1984 prvi osnutek reorganizacije, ni bil uresničen. Predsednik komisije je zato pojasnil različnost stališč posameznih članov komisije da problem, hkrati pa ponovno poudaril, da je nujno potrebno poznati tudi stališča do tega problema tudi zunaj tozda Prodaja.

11. redna seja DS TOZD PROD. — 24. 1. 1985

Pogodba za HE Stratos je podpisana

11. januarja 1985 je bila pogodba za HE Stratos v Grčiji podpisana. S tem se je zaključilo izredno dolgo obdobje pojasnjevanj, usklajevanj in dogovarjanj. Malokateri posel dosedaj je bil zvezan s tolikšnimi napori, preden je bila sklenjena pogodba, kot je ta.

Pogodba je sklenjena med investitorjem Public Power Corporation (PPC) in konzorcijem, ki ga sestavljajo Rade Končar, Litostroj in grška firma Viex.

O dolgotrajnosti dogovarjanj in zapletih, ki so spremljali ves potek do sklenitve pogodbe, govori nekaj naslednjih podatkov:

Licitacija je bila razpisana 13. 9. 1982.

Na tej licitaciji je sodelovalo nekaj firm, med njimi tudi konzorcij iz prej navedenih članov. Konzorcij je bil s svojo ponudbo na prvem mestu, ki ga je zadržal tudi potem, ko je bila njegova ponudba ovrednotena glede na razne kriterije: izkoristek, kreditne pogoje itd. Vendar pa je investitor 19. 12. 1983 licitacijo storniral in razpisal 16. januarja 1984 novo licitacijo. Za to licitacijo je postavil ostrejšje pogoje, predvsem glede udeležbe grške industrije, in strožje kriterije glede izkoristka in njegovega vrednotenja v okviru ponudbe. Tudi na tej licitaciji je bila ponudba kon-

zorcija na prvem mestu. Vse od tega dne dalje pa so sledili nešteti razgovori, pojasnjevanja, dokazovanja in usklajevanja, kar je končno pripeljalo do pogodbe.

Hidroelektrarna se gradi na reki Acheloos, zahodno od Aten, blizu zahodne obale Grčije v bližini mesta Agrinio. Imela bo vgrajena 2 agregata z močjo 84 MVA. Konzorcij bo dobavil kompletno turbinsko in generatorsko opremo, elektroopremo v elektrarni in stikalne naprave za 150/20 kV. Turbina je tipa Francis z močjo 80 MW pri padcu 36,6 m in vrtilni hitrosti 107 o/min. Skupna teža opreme, ki jo dobavlja konzorcij, je približno 4000 ton v vrednosti 1,503 milijarde drahem, kar je okoli 19,5 milijona ameriških dolarjev.

Razdelitev med člani konzorcija je naslednja:

— Rade Končar 618 milijonov drahem ali 7,9 milijona ameriških dolarjev

— Litostroj 355 milijonov drahem ali 4,5 milijona ameriških dolarjev

— Viex 530 milijonov drahem

Značilnost tega posla je, da je v konzorcij vključena grška firma Viex, ki bo glede na težo obeh agregatov 2350 t dobavila 1400 t opreme, kar je preko 60 odstotkov.

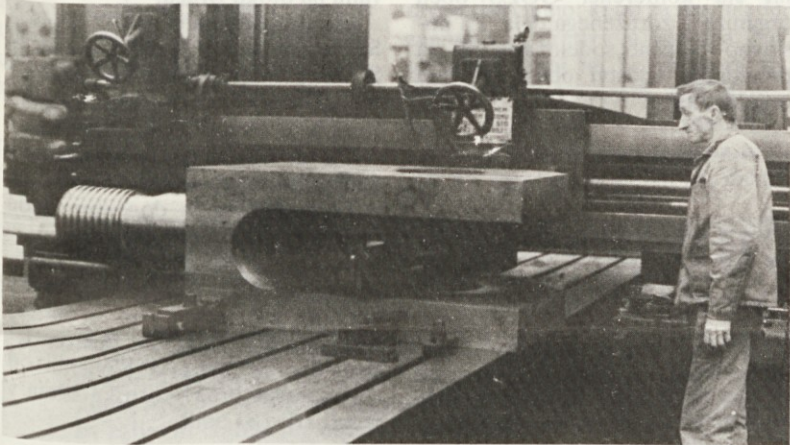
Firma Viex, ki je v državni lasti, se dosedaj ni ukvarjala s proizvodnjo turbin in generatorjev. Zato bosta Rade Končar in Litostroj izdelala vso tehnično dokumentacijo in za tisti del opreme, ki ga bo izdeloval Viex, dala na razpolago Viexu tudi kompletno tehnologijo.

Gradbena dela na elektrarni, poverjena so neki italijanski firmi, so že v polnem razmahu. Zato so tudi roki za dobavo opreme sorazmerno napeti. Prvi agregat naj bi se zavrtil po 30 mesecih, drugi pa po 33 mesecih po podpisu pogodbe, to je v januarju 1987. leta

Temu poslu nista posvetili veliko pozornosti samo obe delovni organizaciji Rade Končar in Litostroj, ampak tudi drugi dejavniki v Jugoslaviji. To dokazuje tudi poudarek, ki je bil dan samemu podpisu pogodbe. Pri podpisu pogodbe sta bila namreč prisotna tudi predsednik Izvršnega sveta Hrvatske ing. Ante Marković in jugoslovanski ambasador v Grčiji Trajko Trajkovski. Obe delovni organizaciji Rade Končar in Litostroj sta zastopala njuna najvišja predstavnik: Rade Končar predsednik dr. B. Frančič in Litostroj generalni direktor dipl. ing. M. Jančigaj.

Grčija bo v bodoče še gradila hidroelektrarne. Za nekatere od teh smo že dali ponudbe, za nekatere se te pripravljajo, za nekatere pa so na razpolago informacije o njihovih investicijskih namerah. Od konzorcija, predvsem pa od njunih vodilnih članov Rade Končarja in Litostroja je odvisno, ali bodo rezultati pri HE Stratos ustvarili pri Grkih zadostno zaupanje za nadaljnji prodor na to tržišče.

D. K.

Skoblanje obesila na končno mero za 300-tonski polarni žerjav za Sovjetsko zvezo (Foto: E. L.)

AKCIJSKA KONFERENCA ZK TITOVH ZAVODOV LITOSTROJ

Ocena gospodarjenja 1984 in perspektive za leto 1985

6. seja akcijske konference ZK v Titovih zavodih Litostroj 21. januarja 1985 je bila posevečena obravnavi gospodarjenja v letu 1984 in oceni načrta za leto 1985. Kot je bilo na njej poudarjeno, ocena ni namenjena le članom zveze komunistov v Litostroju, ampak tudi drugim družbenopolitičnim organizacijam in samoupravnim organom, ne nazadnje vsem delavcem delovne organizacije, da bi se sleherni član kolektiva čimbolj vključil v izpolnjevanje delovnih nalog, saj bomo le tako dosegli zastavljene cilje. Poročilo o gospodarjenju v minulemu letu in o naših načrtih je podal generalni direktor dipl. ing. Miro Jančigaj.

V letu 1984 je realizacija preseгла 12 milijard dinarjev (ob upoštevanju sedaj veljavnega tečaja ameriškega dolarja pa je še precej višja). Tako je lanska planska realizacija presežena, odstopali smo le od planiranih stroškov za nabavo materiala, ker nismo predvideli tolikšnega porasta cen.

Večji problem je v letu 1984 predstavljala devizna bilanca (velik del deviznega priliva je bil namenjen za odplačilo tujih dolgov, za nabavo repromateriala itd.). Skupni izvoz je bil sicer uspešen, saj smo izvozili v prvih devetih mesecih preteklega leta izdelke v vrednosti 37 milijonov dolarjev, vendar pa je bilo konvertibilnega izvoza samo za 7,616 milijona dolarjev, kar je bilo premalo za uvoz repromateriala.

Pri ocenjevanju možnosti za poslovanje in razvoj delovne organizacije v letu 1985 in v naslednjem srednjeročnem obdobju 1986 do 1990 je treba v ospredje postaviti naglo povečanje obsega poslovanja,

večjo zahtevnost pri pridobivanju naročil, zahtevo po večji kakovosti in dosledno upoštevanje dogovorjenega roka za izdelavo naročil.

Skupni izvoz je v letu 1985 planiran v vrednosti nekaj pod 30 milijonov dolarjev na klirinško področje in v vrednosti 27 milijonov dolarjev na konvertibilno področje, kar pa ne sme vzbuditi samozadovoljstva v nas, glede na leti 1983 in 1984, ko zastavljenega plana nismo dosegli. Devizni priliv je načrtovan v nekoliko večjem obsegu, tako smer razvoja pa moramo nadaljevati tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju. Če bo načrtovan devizni priliv realiziran, v letu 1986 ne bi bilo potrebno najemati tujih posojil za uvoz repromateriala, ostala posojila pa bi najemali le, če jih bomo tudi bolje izkoriščali.

Pred komunisti v delovni organizaciji je ena od osnovnih nalog usposobitev blagovnih skupin, da bo mogoče izdelati načrt deviznih prilivov in odlivov, kar je v interesu

tozdvov. Zato moramo vse tozde usposobiti tako, da bodo v okviru blagovnih skupin zagotovili izvršitev naročil v dogovorjenem roku in da bodo v že tako težkih razmerah sposobni naročilo dokončati v določenem roku.

Ob obravnavi zaključnih računov za leto 1984 je pri pripravi plana za srednjeročno obdobje 1986—1990 moramo vse načrtovane naložbe, ki bi morale biti realizirane že v tem srednjeročnem obdobju, pa so izpadle, vključiti v plan za novo obdobje (predolgo odlašanje nas zaradi visoke stopnje inflacije vse bolj oddaljuje od zastavljenih ciljev).

Na akcijski konferenci ZK je bila sprejeta ugotovitev, da po vseh kazalcih lahko pričakujemo, da bo leto 1985 poslovno uspešno, kljub nekaterim problemom (dokončanje prvih dveh agregatov na HE Haditha, do 15. novembra letos, kar je zelo kratek rok). Prav primer HE Haditha so člani akcijske konference ZK ocenili kot zelo poučen za Litostroj. Nismo namreč še razčlenili, kaj pomeni izdelava projekta takih razsežnosti za našo delovno organizacijo, zato je pred komunisti naloga, storiti vse, da bi dela na HE Haditha končali v dogovorjenem roku ali le z neznatno zamudo (ob vključevanju vseh zmogljivosti, vključno z organiziranjem tujih partnerjev, obstoječi kader še dodatno ustrezno usposo-

Obisk bolgarske delegacije

V sredo, 23. 1. 1985, je našo delovno organizacijo obiskala delegacija okrožnega sveta bolgarske poklicne zveze Stara Zagora, ki jo je vodil njen predsednik Ivan Lukov. Bolgarska delegacija je bila v Ljubljani gost MS ZSS Ljubljana. Goste je sprejel pomočnik generalnega direktorja dipl. ing. Darinko Kolbl in predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov naše delovne organizacije. Delegacija si je ogledala proizvodne obrate Litostroja in se pogovarjala z našimi predstavniki. Predvsem jih je zanimalo razporejanje dohodka, delitev dohodka, družbeni standard in informiranost v kolektivu.

TOZD Obdelava sodelovala v mednarodni anketi

Na pobudo Denki Koren, najmočnejšega japonskega sindikata, ki združuje delavce elektro-elektronске industrije, se je ob koncu leta 1983 izoblikovala mednarodna skupina raziskovalcev iz Japonske, Velike Britanije, Francije, Italije, ZR Nemčije, Hong Konga, Madžarske, Švedske in Jugoslavije. Namen mednarodne skupine je proučiti spremembe, ki se dogajajo v odnosih delavcev do dela, delovne organizacije, do pogojev dela in do sindikata v tistih industrijskih vejah, ki doživljajo najmočnejši tehnološki razvoj.

Nosilec jugoslovanskega dela raziskave je Inštitut za sociologijo v Ljubljani. V Jugoslaviji je anketa izvajana v 4 večjih in 4 manjših (glede na število zaposlenih) delovnih organizacijah, ki so med seboj podobne po proizvodnem programu.

V Litostroju je bila anketa opravljena od 29. do 31. januarja v tozdu Obdelava. Anketa je bila anonimna, anketirani pa so bili izbrani po ključu, vsak drugi delavec s seznama vseh zaposlenih v temeljni organizaciji.

Ob dobri organizaciji izvedbe ankete, pri čemer velja pohvaliti zlasti OOOZS, sindikalne poverjenike in vodje stroškovnih mest, so anketirani vprašalniki izpolnili z vso resnostjo in odgovornostjo. Delavcem je bilo razdeljenih 300 vprašalnikov, izpolnjenih pa smo prejeli 296, kar raziskovalci Inštituta za sociologijo ocenjujejo kot izreden uspeh. Posebej velja omeniti, da delavci vprašalnika niso izpolnjevali na delovnem mestu, ampak doma v prostem času.

Inštitut za sociologijo bo izpolnjene vprašalnike tozda Obdelava statistično obdelal in rezultate posredoval jeseni 1985. Po končani raziskavi v vseh jugoslovanskih delovnih organizacijah, ki v njej sodelujejo, in v delovnih organizacijah ostalih držav bo inštitut poleti 1986 pripravil elaborat. Vsaka delovna organizacija, ki je bila vključena v raziskavo, si bo na ta način omogočila dokaj široko primerjavo lastne organiziranosti z organiziranostjo v drugih delovnih organizacijah v Jugoslaviji in drugih deželah.

Zlatko Adlešič

Titovi zavodi „Litostroj“
Ljubljana

PRIZNANJE ZA SODELOVANJE

Ob svoji 30. obletnici je delavski svet delovne organizacije HE Elektromorava iz Čačka dodelil Litostroju plaketo za prispevek k delu in razvoju njihove delovne organizacije.

Zlatko Adlešič

Stanovanjski stroški

Ker se večkrat pojavlja vprašanje, koliko stroškov je potrebno kriti imetnikom stanovanjske pravice, podajamo obširno razlago. To področje dokaj jasno opredeljuje zakon o stanovanjskem gospodarstvu.

Stanovalce v družbenih stanovanjih bremeni stanarina, obratovalni stroški, stroški ogrevanja, elektrike, vode itd.

Stanarina bi morala zagotavljati: — amortizacijo stanovanja oziroma stanovanjske hiše;

— sredstva za vzdrževanje stanovanja in stanovanjske hiše;

— sredstva za upravljanje stanovanj in stanovanjskih hiš ter skupnih delov in naprav, ki so potrebna za uporabo stanovanj in stanovanjskih hiš;

— sredstva za funkcionalne stroške stanovanj in stanovanjskih hiš;

— sredstva za nakup in vzdrževanje požarne opreme, opreme za prvo pomoč in druge opreme za vzdrževanje ter za kolektivno radio-loško, biološko in kemično zaščito.

darji in preprečiti vzroke, ki bi imeli za posledico škodo na stanovanju. Če povzroči s svojim ravnanjem škodo, jo je dolžan imetnik stanovanjske pravice poravnati.

Obratovalne stroške sestavljajo: stroški za čiščenje, ogrevanje in razsvetljavo skupnih prostorov v hiši, poraba vode za skupne prostore, čiščenje hiše in okolice itd.

Ti stroški se razdelijo po določenih kriterijih, ki so bili predhodno sprejeti na zboru stanovalcev, med stanovalce stanovanj in poslovnih prostorov, če so ti v hiši. V nobenem primeru ti stroški niso všteti v stanarino.

Največji delež pa odpade na stroške za **elektriko, vodo, ogrevanje, odvoz smeti, kanalizacijo, uporabo stavbnega zemljišča**. Vse to

narine, če izpolnjuje dogovorjena merila. Do delne nadomestitve stanarine je upravičen le tisti imetnik stanovanjske pravice, ki uporablja stanovanje, ki mu pripada po dogovorjenem standardu stanovanj. Imetnik stanovanjske pravice mora za pridobitev delne nadomestitve stanarine vložiti ustrezno zahtevo na organ stanovanjske skupnosti v občini, kjer prebiva.

Imetnik stanovanjske pravice je dolžan **plačevati** naštetih **stroške redno**. Če katero od storitev ne plača tri mesece zapored ali tri mesece v zadnjih dveh letih, lahko zahteva skupnost stanovalcev od stanodajalca, da mu **odpove stanovanjsko razmerje**. Če mu stanodajalec ne odpove stanovanjskega razmerja, je sam dolžan kriti te stroške.

Glede na to, da so tudi med nosilci stanovanjske pravice v litostrojkih stanovanjih neredni plačniki, katerih dolg izhaja iz nekaj let nazaj in znaša več deset tisoč dinarjev pri posameznikih, smo sprožili tudi prvi postopek za odpoved stanovanjskega razmerja.

Ob tej priliki naj opozorim na to, da so uporabniki stanovanja dolžni pri stanodajalcu sprožiti postopek in predlagati novega nosilca stanovanjske pravice, če je prejšnji umrl ali pa prenehal uporabljati stanovanje. Stanodajalec pa je dolžan pred izdajo odločbe preveriti upravičenost prenosa stanovanjske pravice na novega nosilca.

D. P.

Vedno tesnejše sodelovanje

V Titovih zavodih Litostroj smo od 21. do 23. januarja 1985 gostili delegacijo SOZD Brodogradjevna industrija Split. V pogovorih v okviru letnega srečanja predstavnikov družbenopolitičnih in samoupravnih organizacij obeh organizacij združenega dela je bilo obravnavano poslovno-tehnično sodelovanje, sodelovanje na kulturnem in športnem področju ter izmenjava počitniških zmogljivosti.

Splitsko delegacijo so sestavljali: Franjo Sivić, predsednik konference OOOZS, Mate Bubić, predsednik DS SOZD, Stipa Radan, koordinator ZK, Drago Brnić, predsednik ZSM, in Arsen Velagić, referent za športno dejavnost.

V razgovorih je bil poudarjen dolgoleten obstoj poslovnega družbenopolitičnega, samoupravnega, kulturnega, športnega in drugega sodelovanja. Sodelovanje v letu 1984 je bilo analizirano in ocenjeno kot uspešno, kljub nekaterim slabostim, katerim je posvetil vso pozornost, da se ne bi ponavljale.

Delegacije družbenopolitičnih organizacij sta podpisali dogovor o sodelovanju med Titovimi zavodi Litostroj in Brodogradjevno industrijo Split v naslednjem srednjeročnem obdobju 1986—1990. Pobudnika sodelovanja na družbenopolitičnem, samoupravnem, kulturnem, telesnokulturnem in ostalih področjih sta konferenci OOOZS obeh organizacij združenega dela. Za poslovno-tehnično sodelovanje pa sta pobudnika vodstvi obeh delovnih organizacij.

Poslovno-tehnično sodelovanje med obema organizacijama je razširiti in utrditi na temelju skupnega proizvoda, predvsem v smeri skupnega vlaganja in razvoja skupnih dejavnosti.

Prav tako moramo načrtovati finančna sredstva, ki bodo omogočala izpopolnitev predvidenih aktivnosti v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Dogovorili smo se za naslednje oblike medsebojnega sodelovanja v letu 1985:

1. Izmenjava počitniških zmogljivosti

Za delavce TZ Litostroj bi ob prazniku dela 1. maju organizirali 7-dnevni obisk v Splitu (50 delavcev). V mesecu avgustu bi organizirali počitnice v Splitu, v mesecu juliju ali avgustu pa 10-dnevno letovanje 50 delavcev Litostroja v Sutivanu na otoku Braču.

Litostrojčani pa bi gostili delavce Splita v mesecu juliju ali avgustu na Soriški planini (10-dnevno letovanje 50 delavcev) in v času zimskih šolskih počitnic 1986 organizirali 7-dnevno letovanje (smučanje) za 50 šolskih otrok delavcev iz Splita.

Točni datumi in dogovori glede plačila letovanj oziroma izmenjav bodo znani do konca februarja 1985.

Dogovorjeno je tudi, da Litostroj pomaga pri organizaciji dvodnevne izleta za najboljše delavce BI Split (50 delavcev) v Sloveniji od 4.—5. julija 1985). Stroške izleta v celoti krije BI Split.

2. Sodelovanje na področju kulture

V okviru kulturnega sodelovanja med obema organizacijama bo v letu 1985 Litostroj gostoval v Splitu. Sodeloval bo pihalni orkester Litostroj, mažoretke in mešani pevski zbor. Možno pa bi bilo organizirati tudi razstavo fotosekcije, razstavo publikacij, ki izhajajo v Litostroju, predstavitev novoustanovljene video sekcije, predstavitev dramske sekcije.

Na željo predstavnikov BI Split pa naj bi na Dnevih Splita letos sodeloval pihalni orkester Litostroj z mažoretkami.

3. Sodelovanje na športnem področju

Ob prazniku TZ Litostroj v septembru 1985 bo organizirano športno srečanje, katerega se bodo udeležili tudi športniki Brodogradjeve industrije Split.

4. Sodelovanje mladinskih organizacij

Preučijo se možnosti, da 27. novembra 1985 ob obletnici smrti narodnega heroja Iva Lola Ribarja izvedemo pobratenje obeh mladinskih organizacij in da mladinci TZ Litostroj sodelujejo v zvezni mladinski delovni brigadi Veljko Vlahović, katere pobudnik so bili mladinci BI Split.

5. Druge oblike sodelovanja

Okrepiti je potrebno medsebojno informiranje med organizacijama, zato redno izmenjujeta 20 izvodov svojega glasila.

Na predlog BI Split se na svečano splovnitev ladje, izdelane v Splitu, vabi tudi delegacije TZ Litostroj.

Z. Adlešič

Kdor spremlja že nekajletne razprave o nujnosti prehoda na ekonomske stanarine, pa ve, da v praksi ni tako in da nastaja zaradi tega vrsta problemov. Posledica pa je propadanje obstoječega stanovanjskega fonda, ker ni dovolj sredstev za vzdrževanje, saj od pobrane stanarine ostane bore malo denarja, ki bi ga porabili v ta namen.

Imetnika stanovanjske pravice poleg stanarine bremenijo tudi **stroški za vzdrževanje** stanovanja, ki niso zajeti v stanarini, in to predvsem: stroški za manjša popravila v stanovanju, stroški beljenja notranjih sten, vrat, oken, popravilo in zamenjava vodovodnih pip in tesnil, vsa druga vzdrževalna dela pri instalacijah, zamenjava enostavnih delov instalacijskih in sanitarnih naprav.

Uporabniki so dolžni s stanovanjem gospodariti kot dobri gospo-

poravnajo stanovalci sami.

Te stroške plačujejo imetniki stanovanjske pravice v višini dejanskih stroškov skupnostim stanovalcev ali neposredno organizacijam združenega dela, ki opravljajo te storitve.

Imetnik stanovanjske pravice je dolžan plačati stanarino in ostale stroške, dokler stanovanja ne odda, to pomeni, dokler ga ne vrne stanodajalcu. V praksi pa je to pri predaji stanovanj nekoliko poenostavljeno. Imetnik stanovanjske pravice plača stroške, ki niso obračunani na dejansko porabo, za cel mesec, če preda stanovanje v drugi polovici meseca, oziroma nov stanovalec plača stroške za cel mesec, če je stanovanje prevzel v prvi polovici meseca.

Vsak imetnik stanovanjske pravice na družbenem stanovanju ima pravico do delne **nadomestitve sta-**

Najbrž drži da je malo tistih, ki si znajo izračunati svoj osebni dohodek. To pa ni zaradi nevednosti posameznikov, temveč zaradi zapletenosti samega postopka izračuna. Zaradi lažjega razumevanja bom na kratko opisal potek izračuna.

OSEBNA ST.	PRIMEK IN IME	STROŠKI	MES. LETO	2 TOČKE	V. P.	T. NA URO	NC	EC	BRUTO DOHODEK
0353	NOVAK ANA	7347	124					184	
OBRAČUN BRUTO DOHODKA									
V. P. - VRSTE PLAČILA									
0. ZA DELO V NORMI:	2. NADOMEST. ZA PLAČE V ČASU:								
01 posameznik	21 rednega dopusta								
02 skupina	22 drugega dopusta								
05 na 2 strojih posamezno	23 državnih praznikov	19,437	112						
08 akontacija na norm. delo	3. DODAT. ZA OSEB. DOHOD. ZA:								
09 izven norme (po času)	30 minulo delo	0831	124						
1. POVRÄČILA ZARADI:	31 nadurno delo								
11 čakanja na delo	32 nočno delo								
12 prekinitev dela	35 dodatek za težavnost								
13 strokovne vzgoje	36 stalnostni dodatek								
14 opravičenega izostanka	37 avtokontrola								
16 udeležba na sejah	38 razlika do garant. plače								
19 ostalih vzrokov	39 terenski dodatek								
	4. IZREDNI DOHODKI								
	42 režijski faktor								

Po kategoriji delimo delavce na režijske in delavce v normi. Osnovni kriterij za režijskega delavca je, da je plačan po času, z izračunanim oziroma določenim faktorjem stimulacije. Tako jih delimo na vodstvene oziroma vodilne režijske delavce ter ostale režijske delavce. Pri prvih je faktor stimulacije določen, zadnjim pa izračunan.

Osnovni Vp (vrste plačil), ki pripadajo režijskim delavcem, so: Vp 09 — plačilo po času, Vp 30 — minulo delo, Vp 36 — stalnostni dodatek ter Vp 42 — režijska stimulacija. Obstajajo pa še drugi Vp, kot so na primer Vp 21 — redni dopust, Vp 22 — izredni dopust, Vp 23 — državni prazniki, ki se izračunavajo s pomočjo trimesečne tarife, katere se dobi na ta način, da zaslužek minulih treh mesecev delimo s plačanimi urami.

Naj omenim še Vp 32 ali nadurno delo, za katerega se nekateri sprašujejo, ali se jim zaradi različnih občinskih dajatev to delo sploh izplača opravljati. Obračun osebnih dohodkov je po principu neto sistema, zato dobi vsak delavec, ne glede na njegovo prebivališče, nadurno delo plačano točno 150 odstotkov.

Vsi omenjeni Vp se lahko pojavljajo tudi pri delavcih v normi. Delavci, ki so na terenu, dobijo plačano terensko delo pod Vp 09, prav tako imajo pravico do terenske stimulacije Vp 42, terenskega dodatka Vp 39 in težavnosti na terenu Vp 35. Prav tako jim pripadajo nadomestila Vp 21 — 23 ter povračila za plače Vp 11 — 19.

Samo delo v normi delimo na: indivi-

dualno Vp 01, skupinsko Vp 02, možna je tudi kombinacija obeh Vp, Vp 05 ali delo na dveh strojih, kjer se obračuna 65 odstotkov normskih ur, ter delo v tehnično tehnološki normi.

Vsak delavec stremi za tem, da mu uspe čim bolj časovno in s tem tudi finančno preseči zastavljeno normo. Najvišji možni preseg norme je 145 odstotkov. Izračuna pa se preko faktorja 1.20, kar pa ne velja za tehnologe. Kadar več delavcev opravlja eno delo ali delo na enem izdelku, se pojavlja skupinsko delo. Pri tem delu se ugotavlja skupni preseg norme in je za vse enak. Za lažjo kontrolo bruto listka bi ga na kratko opisal.

V prvi koloni, ki je dvojna, je napisano stroškovno mesto delavca ter pri normskih delavcih odstotek presega norme. V naslednji koloni je najprej podatek, za katero obdobje je bruto listek, nato pa vsota točk, ki jih delavec dobi za posamezno vrsto plačil (VP). Le ta je napisana v tretji koloni pod rubriko VP (razlaga posameznega VP je natisnjena na levi strani bruto listka). Če delavec ugotovi, da ima navedene vse Vp in nato seštevek točk Vp množi z neto vrednostjo točke v tekočem mesecu (na primer januarja 132 din), mora dobiti isti neto znesek kot je naveden na bruto listku. Možna so odstopanja v dinarjih zaradi boljše izračuna računalnika.

Vse morebitne napake ali spremembe na bruto listkih je moč reklamirati pri korespondentih v posameznih tozdih.

Bogdan Štimatec

— Svojo plačo izračunava. Ta teden mu to še ni uspelo.

MLADINSKA STRAN • MLADINSKA STRAN • MLADINSKA STRAN • MLADINSKA STRAN •

FIRBEC

Samo naša stran

Ste začudeni nad naslovom? Ali ga niste še videli? Seveda ne, saj zdaj prvič objavljamo to idejo mladosti. Točno ste prebrali. To je ideja mladosti! Pod tem naslovom bomo v bodoče objavljali mi mladi svoje ideje, zamisli, konjičke, zanimivosti in novosti. Torej: če ste mladi in ne želite dovoliti času, da vas povozi, pišite nam za našo stran in ta stran bo postala izključno vaša. Saj menda ne boste dovolili, da verjamem kako ste mladi nesposobni svoje zamisli in ustvarjalnost posredovati drugim.

Zamisel o mladinski strani se je že večkrat pojavila v naši delovni organizaciji. Celo poskuse z internimi tozдовskimi bilteni smo imeli. Na žalost je vsak poskus propadel, predno se je sploh uspel pojaviti v celotni delovni organizaciji. Zdaj smo se uspešno zbrali in upamo, da bo rojstvo te strani kronano z uspehom. Uspeh pa bo edino stalna stran, nikakor ne občasna!

Da smo se zbrali, je v precejšnji meri pripomogel seminar informatike, ki ga je organizirala mladinska organizacija občine Šiške v Krškem. Res pa je, da se je tega seminarja udeležilo osem Litostrojčanov, pridobljene izkušnje pa uporablja samo dva.

Želimo, da s takšno dejavnostjo pokažemo, da mladinska organizacija ni samo politična organizacija,

temveč je to organizacija, kjer naj bi mladi uresničevali svoje interese. Ti največkrat niso politični in jih posamezno ne moremo uresničiti, v mladinski organizaciji, pa bi to bilo lažje, cenejše in verjetno tudi zanimivejše. S to stranjo časopisa bi radi pokazali, da je vsako dejanje mladega človeka lahko cenjeno in spoštovano. Mladinska stran naj bi temeljila na tistem, kar nas zanima. Mislim, da bi bil popolen neuspeh, če bi poskušali preveč politizirati. Politiki se sicer ne bomo mogli v celoti izogniti, vendar bomo poskušali najti ravno tisto mejo, ki bo za nas mlade zanimiva in predvsem koristna. Na tej strani torej ne bo prostora za objavljane suhoparnih zapisnikov, saj jih lahko tisti, ki jih zanimajo, preberejo na kakšnem drugem mestu. Na njej bi radi pisali, kaj mladi

delamo, s čim se ukvarjamo. Mogoče so med nami nadarjeni pisatelji, vendar svojega dela niso mogli objaviti. Mogoče imate kak konjiček, s katerim bi radi seznanili druge. Ali pa se mogoče še kdo zanima za isto dejavnost, vi pa mu lahko pomagate. Tudi če ste umetniško nadarjeni, rišete, fotografirate, pišete pesmi ali kaj podobnega, sodelujte z nami.

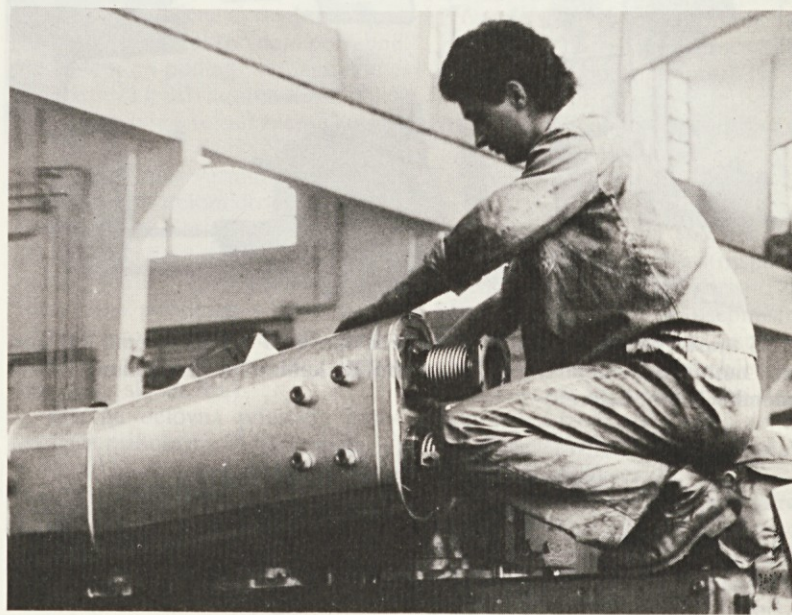
Tole stran smo osnovali prav za vas, Mi, ki jo bomo urejali, to bomo, Sandi, Dušan, Stane, Josip in Vjekoslav, se bomo trudili, da poiščemo takšne zanimivosti, ki bodo še posebno primerne za objavo. Pri tem imam v mislih možnost obiska na kakšni prireditvi — športni, kulturni, zabavni ali kakšni drugi. Potrudili se bomo.

Predvsem pa bi med vašimi prispevki izbirali najzanimivejše ter jih posredovali vsem, ki berejo litostrojski časopis. Če mislite, da smo preozko ali preširoko usmerjeni, pomagajte nam s predlogi. O čem naj bi pisali? Kakšno rubriko naj bi uvedli? Edino tako bo stran zares postala mladinska stran.

V. Jantol

Kakšno ime?

Pred vami je mladinska stran na kateri naj bi mladi objavljali svoje prispevke z vseh področij dela in življenja. In ker bo to stalna stran, je prav, da ima tudi svoje stalno ime. Po najrazličnejših predlogih smo se dokopali do imena FIRBEC. Ne vemo ali vam je všeč ali ne, zato se tudi še nismo trudili z grafično obliko. In ker je to ime rezultat razmišljanja dokaj ozkega kroga ljudi, prepuščamo nadaljnje razmišljanje vam. Želeli bi najti ime, ki bi bilo všeč vsem in ki bi dajalo mladinski strani svoj pečat. Naj bo kratko, veselo, razgibano, zanimivo — skratka tako ime, ki bo sililo k branju. Lahko pa nam seveda poveste tudi kaj mislite o sedanjem, zaenkrat še delovnem imenu, Firbec. Veseli bomo vseh predlogov. Pošljete ali sporočite jih lahko svojim predsednikom osnovnih organizacij ZSM ali predsednikom komisij za informiranje ali pa kar v uredništvo časopisa. Predvsem od mladincev pričakujemo, da se bodo temu pozivu odzvali! Torej na delo!

Mladinci, sodelujte!

Porodila se nam je ideja — mladi Litostrojčani naj bi v našem časopisu imeli svojo stran, svojo stalno rubriko, v kateri bi lahko brali o delu mladine v delovni organizaciji in zunaj nje, o kulturnem in športnem udejstvovanju, o konjičkih, ne bi manjkale niti bodice in zabavni članki ter oglasi in obvestila.

Ta stran naj bi omogočila vsem mladim v Litostroju, da napišejo nekaj o svojem delu. Danes se govori o neaktivnosti mladih, o pasivnosti mladinske organizacije itd. Mislimo, da to ni res in bi to radi dokazali. Zato vabimo vse mladince in mladinke Litostroja, da nas podprete v teh prizadevanjih, da se lotite pisanja člankov, spisov, potopisov, pesmi, karikatur itd. Prispevek oddajte predsedstvu OO ZSMS v svojem tozdu oziroma predsedniku kulturne komisije.

Vabljeni k sodelovanju!

Verižna reakcija

Delo mladih naj bi ocenili po uspešnosti delovanja mladinske organizacije. Če pa želimo, da drugi zvedo, kaj smo naredili, ali da sami vemo, kaj delamo, moramo imeti nenehne vire informacij. In če v verigi mladinske organizacije popusti informativni člen, ostane pogonski kavelj odsekan od verige mladincev. Ostane sam zase in kot tak nepotreben.

Večkrat se nam postavlja vprašanje, kaj dela naša mladinska organizacija. Odgovor na to vprašanje je lahko zelo kratek, ali pa zelo dolg. Če vemo, da je v naši mladinski delovni organizaciji četrtnina vseh delavcev mladih, lahko trdimo, da smo za četrtnino uspeha zaslužni tudi mladi.

Če pa pogledamo še drugače, kako delujemo mladi kot samostojna družbenopolitična organizacija, se ne moremo pohvaliti s takšno uspešnostjo. Ustavi se že pri izvoljenem vodstvu naše organizacije. Če pa gremo pogledat globlje v bazo, je zainteresiranost za delovanje še manjša. Ali je za to kriva slaba ali napačna informiranost? Odgovor bi bil lahko v veliki meri potrjen, saj se dejavnost komisije za informiranje ustavi že pri objavljanju plakatov. Lahko pa bi bila ta precej širša, če bi bilo več samoiniciativnega in kreativnega dela. Toda žal se ne da sklicati niti predsednikov komisij za informiranje posameznih osnovnih organizacij.

Lahko navedem primer: Zaprošil sem predsednika za informiranje na nivoju delovne organizacije Martina

Z., naj skliče predsednike komisij za dogovor o osnovanju naše strani v časopisu. Na sestanek so prišli samo tisti, ki sem jih povabil sam, eden celo z dopusta. Ali naj drugič pričakujem, da se mi bo ta tovariš odzval? Ali lahko verjame v pomembnost sestanka? Na ponovni sestanek pa je prišlo pet tovarišev od trinajstih. Nekateri so prvič od mene slišali, da želimo vpeljati v litostrojski časopis mladinsko stran. Pohvaliti pa je treba predsednika iz tozda IRRO in DS SSP, ki sta imela že pripravljene kandidate za uredništvo strani. Tudi pri predsednici komisije za informiranje pri OO TVN Kseniji je pohvalna pripravljenost za aktivno delovanje. Ona je bila edina, ki se ji je zdelo potrebno obvestiti me, da se pri njih nihče ni ponudil za pisanje člankov na mladinski strani.

Kako potem lahko pričakujemo, da se vsi mladi aktivno vključujejo v delo mladinske organizacije na področju kulture, športa, družbenoekonomskih odnosov, idejnopoličnega dela in drugod, če ne vedo, kaj se sploh dogaja. Kako naj kritiziramo mladinko ali mladince, ki se ne

vključuje v delo mladine? Lahko, toda to bi bilo čez mejo kritike — postala bi potem splošna kritika, ali še slabše — kritiziranje. Namen tega članka pa je kritika naših informativcev. Mogoče bodo v teh vrsticah vendarle našli pobudo ali potrebo po aktivnejšem delu. Saj mladi storimo lahko veliko, samo če to želimo!

V. J.

Roryjev koncert

V Ljubljani je bil 14. januarja koncert irskega rockerja in kitarističnega virtuozja Roryja Gallagherja.

Roryjeva glasbena kariera je tesno povezana z bluesom. Takoj po začetnem iskanju glasbene identitete v šolskih in show-skupinah (slednje so bila edina možnost za uveljavitev pri širšem občinstvu na Irskem) je ustanovil lastno skupino Taste. To je bil v bistvu kitaristični trio, v katerem je dominirala Roryjeva kitara. Bili so mojstri za izvajanje blues standardov. Nastopali so na Irskem in v Nemčiji, v London pa so prišli leta 1969 in doživeli soliden uspeh. Izdali so štiri albume, razšli pa so se leta 1971. Rory je po tem ustanovil novo skupino: The Rory Gallagher Band, v kateri se točno ve, kdo je glavni. Sledil je prvi večji uspeh z albumom Live in Europe. Omenjena skupina

je do današnjih dni preživela mnoge kadrovske spremembe. Glasbeni izraz se je spreminjal od bluesa proti težkemu rocku, v katerem so zmeraj ostajali bluesovski elementi.

Koncert v hali Tivoli je zadovoljil poslušalce (med zadovoljnimi so bili tudi naši mladinci). Rory je koncertiral več kot dve uri in polovico repertoarja so zapolnile bluesovske skladbe. Njegov glasbeni adut so bili zmeraj živi nastopi.

V nasprotju s svetlikajočimi rockerji je Gallagher obdržal svojo spontanost in enostavnost in tako preživel vse trende v moderni glasbi. Sodeč po ljubljanskem koncertu je stari maček spoznal, da je v bluesu njegova največja moč in da ta, nikoli komercialna glasba, lahko preživi krizo rocka, katera je na pomolu.

Josip Šerbetar

Programsko volilna konferenca SOZDA

Priprave na programsko volilno konferenco ZSMS SOZD ZPS so se pričele že v decembru preteklega leta. Za naše prvo srečanje v novem letu smo si izbrali delovno organizacijo TZ Litostroj.

Tako smo se 25. januarja zbrali pred vhodom predstavniki štirinajstih mladinskih organizacij, vključenih v ZSMS SOZD ZPS. Najprej smo si ogledali nekatere tozde naše delovne organizacije. Pot nas je vodila skozi tozdo Obdelava, tozdo Montaža, nato smo videli še del proizvodnega procesa v tozdu Transportna vozila in naprave in v tozdu Proizvodnja preoblikovalne opreme. Mladinci iz teh tozdov so nam pojasnili potek njihove proizvodnje.

Ob enajstih se je začelo zares. Programsko volilno konferenco je pričel stari predsednik KO ZSMS SOZD ZPS. Izvolili smo vse potrebne organe in komisije za nemoten potek konference. Nato smo poslušali poročilo o delu ZSMS SOZD ZPS v preteklem obdobju in smernice za delo v naslednjem obdobju.

Iz poročila smo lahko razbrali, da je bilo delo mladincev v sozdu zreducirano na pohode, z izjemo problemske konference, ki jo je organizirala OO ZSMS iz Metalne. Možnosti sodelovanja mladih so gotovo večje in bogatejše, kot smo pokazali s svojim dosedanjim delom.

Smernice dela za naslednje obdobje se nanašajo predvsem na

področje zaposlovanja mladih, stanovanjske problematike, zboljšanja sistema delitve celotnega dohodka in osebnih dohodkov, zboljšanja delovne učinkovitosti, nenehnega povečevanja odgovornosti do delovnih obveznosti, družbenih sredstev in poslovanja, aktivnega vključevanja v sooblikovanje in spremljanje planskih dokumentov, boljšega akcijskega in organizacijskega sodelovanja z DPO pri izpeljavi nalog...

Kot je bilo pričakovati, je bilo v času, namenjenem za razprave, vse bolj tiho, tako da si dobil občutek, da je vse v najlepšem redu ali da je toliko stvari, o katerih pa se ne da govoriti na tem mestu. Pričakovali smo tudi, da bodo v razpravi dani vsaj kakšni sveži življenjski predlogi novemu vodstvu, pa ni bilo iz tega nič.

Zaključek konference je bila razrešnica predsedniku preteklega mandatnega obdobja in izvolitev predsedstva KO ZSMS SOZD ZPS; predsednik je V. Furman iz Atmosi in podpredsednik M. Gostič iz Litostroja.

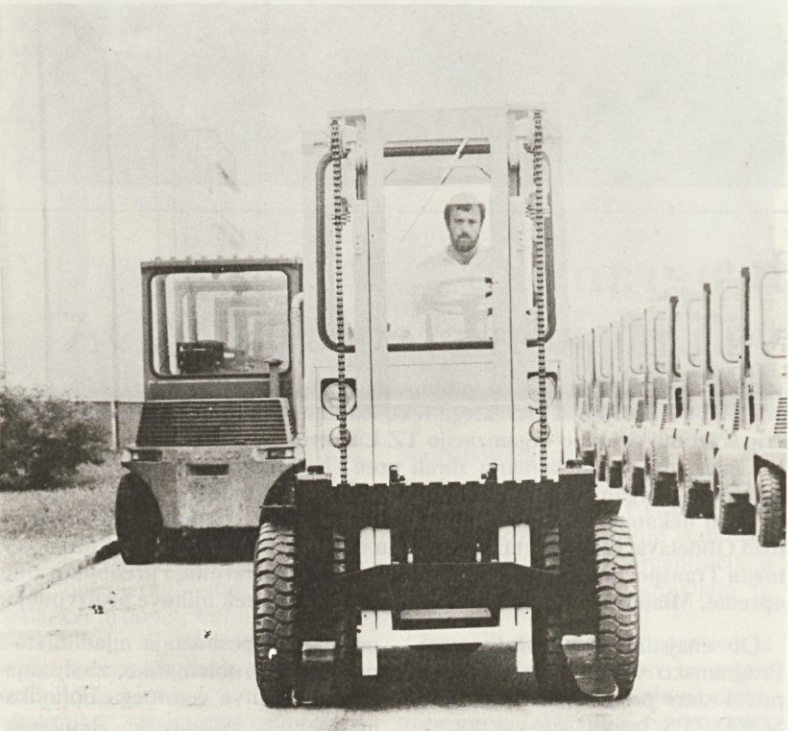
Le ob tesnem sodelovanju vseh dvaindvajsetih članov bo delo mladine sozda ZPS uspešno.

M. Gostič

12,5 tonski viličar. Na tem modelu predvidevamo več sprememb kot npr. nov motor in menjalnik, lepšo in udobnejšo kabino ter druge manjše spremembe. (Foto: J. Jereb)

Sedanji proizvodni program od nosilnosti 3,6 ton do 12,5 ton. Kmalu se bosta pridružila še viličarja 4 t in 25 t nosilnosti (Foto: J. Jereb)

Detail preglednega dvigalnega mehanizma na 4-tonskem viličarju

Še nikoli toliko viličarjev

V letu 1984 je proizvodnja viličarjev v Litostroju praznovala dva pomembna mejnika:

— prvič smo presegli »magično mejo« 5000 ton viličarjev, kar predstavlja skoraj tretjino blagovne realizacije v tovarni;

— v marcu smo dobavili zagrebški firmi »Rade Končar« pettisoči viličar.

Če v Litostroju velik del podatkov ocenjujemo predvsem skozi tonažo, potem moramo ugotoviti, da so viličarji postali najpomembnejša — najobsežnejša proizvodna veja v tovarni. Viličarji so torej »shodili«, vendar ta pot še vedno ni gladka, ampak je posuta s precej grobim kamenjem.

Težave s katerimi se srečujemo pri rokovanju zaključevanju posameznih naročil, samem planiranju in kontroliranju proizvodnje, so povezane s posebnostmi proizvodnje viličarjev. Te izdelujemo v več fazah izdelave, v različnih obratih v tovarni: viličarji so torej pristen skupni proizvod. Žal izdelavni material v povprečju zamuja dva in več mesecev, tako da je skoraj nemogoče postaviti realne roke, v katerih se bo izgotovila določena serija vozil.

V želji, da bi čimbolj zmanjšali objektivne težave, ki onemogočajo doseganje postavljenih rokov, si prizadevamo čimbolj poenotiti proizvodni program, tako da bi pri proizvodnih dosegali:

- zamenljivost posameznih sklopov,
- tehnološko podobnost,
- poenostavitev posameznih sklopov in s tem prihranke pri času izdelave,
- komponentno gradnjo posameznih sklopov in v največji možni meri zmanjšanje deleža uvoženega vgradnega materiala.

Velik korak bo napravljen, če uspemo kvalitetno zaključiti dela v zvezi z zapiranjem tehnološke dokumentacije za posamezne tipe vozil. Na vse načine poskušamo spremeniti obstoječi način odpiranja in lansiranja naročil v proizvodnjo. Dosedanji način zaradi dolge časovne priprave dokumentacije in njenega počasnega pretoka po posameznih strokovnih službah ne ustreza zahtevam maloserijske proizvodnje viličarjev.

V zvezi z naštetimi smotri se odvijajo po posameznih strokovnih področjih številne in živahne dejavnosti.

PODROČJE KONSTRUKCIJE IN RAZVOJA VILIČARJEV

Na tem področju si prizadevamo doseči usklajenost tehnične in oblikovne ravni proizvodov z ravni konkurenčnih proizvajalcev. Aktivnost je dobila zagon ob prvih poskusih resnega nastopa na razvitih trgih zahodne Evrope, kar je bil tudi eden od razlogov, da smo se za nastop odločili. Kar hitro smo ugotovili, da naši viličarji po funkcionalni in kvalitativni (verjetno) plati dosegajo zahteve trga (konkretno gre za trg ZRN), zaostajamo pa na področju oblikovanja izdelka, ergonomije voznškega prostora in voznikovega udobja. Dodatno nam dela težave bodoča ekološka zakonodaja razvitih dežel glede hrupa, kjer predstavlja poseben problem dušitev hrupa zračno hlajenih motorjev TAM. Rešitvi teh problemov se je posvetila naša konstrukcija, pri oblikovanju voznške kabine pa smo povabili k sodelovanju specialista s tega področja — firmo Ulmdesign iz Ulma.

• Pospešeno potekajo dela pri konstrukciji težkega viličarja nosilnosti 25 t na oddaljenosti bremena od čela vilic 1,25 m. Viličar je predviden predvsem za prenos kontejnerjev. Le težko si namreč lastimo vzdevek »proizvajalca težkih viličarjev«, obenem pa ne moremo ponuditi kupcem pravega kontejnerskega viličarja. Konstrukcijska dokumentacija bo končana v drugi polovici tega leta, prototip viličarja naj bi izgotovili v prvem četrtletju prihodnjega

leta. Z osvojitvijo izdelave tega viličarja se bomo uvrstili med redke svetovne proizvajalce najtežjih viličarjev in zaokrožili naš proizvodni program. Viličar bo ustrezal vsem zahtevam »razvjenega« evropskega trga.

• Trenutno testiramo lastni hidromehanski menjalnik, ki je predviden za vgradnjo v naše 5 tonske viličarje. Če pa bomo dobili v Litostroju potrebno podporo, je mogoča tudi proizvodnja za trg.

— Za 5 t in 8 t viličar se pripravljajo načrti za pregleden dvigalni mehanizem. Pri takšnem mehanizmu sta namesto enega dvigalnega cilindra med vodili (kar do neke mere zastira pogled naprej), nameščena dva dvigalna cilindra za profil vodil, tako da ne zastirata preglednosti skozi dvigalni mehanizem. Izvedba je podobna kot na prototipih viličarja nosilnosti 4 t.

— V težke viličarje 10 in 12,5 t nosilnosti vgrajujemo vodno hlajeni motor IMR-Perkins — to je rezultat prizadevanj za zmanjšanje hrupa, ki ga povzroča vozilo, v precejšnji meri pa predvsem glasni zračno hlajeni motor.

Bodoča konstrukcijsko-razvojna dejavnost bo usmerjena v:

- razvoj družin posameznih tipov vozil: lahkih, srednjih in težkih vozil,
- razvoj družin posameznih sklopov za vgradnjo v vozila različnih nosilnosti.

PRODAJNO PODROČJE

Na področju prodaje je potrebno predvsem omeniti preusmeritev strategije prodaje od naključnega izvoza k načrtnemu prodoru na posamezna izbrana tržišča. Še vedno ostaja naš najvažnejši trg Iran, žal pa je prodaja na tem trgu zelo odvisna od političnih in drugih subjektivnih razmer. Prizadevamo si zadržati to tržišče, je pa prihodnji položaj na tem trgu trenutno precej negotov.

Načrtno smo se lotili prodora na trg ZRN. Ta akcija je dolgoročna in zato poteka tudi počasi in ne daje čez noč konkretnih rezultatov. Kot partner na tem trgu prihaja v poštev firma Maschinenbau Ulm iz Ulma, ki ima na področju prodaje sorodnih gradbenih strojev dolgoletne izkušnje in temu ustrezno razvito prodajno-servisno mrežo. Rezultati tržne raziskave so pokazali, da je prodaja naših vozil možna, s cenovnega stališča smo najbolj konkurenčni s težkimi vozili (10 t in 12,5 t), po drugi strani pa je težko prodajati zgolj težke viličarje, ker so količine celo na velikem trgu kot je ZRN relativno majhne.

Zato razmišljamo o raznih variantah prodajne dopolnitve našega programa na tem trgu z lahkimi viličarji. Rezultat tržne raziskave so tudi določene predelave in prilagoditve vozil zahtevam trga, kar smo podrobneje že opisali pri aktivnostih na področju konstrukcije. Ugotovili smo tudi popolno nepoznavanje Litostroja na tem trgu — domače povedano: nihče ne ve za nas, niti tega, kaj proizvajamo. Zato smo v strokovni reviji Fördermittel Jurnal poskušali v dveh člankih predstaviti predvsem naš program viličarjev, pa tudi dejavnost in proizvodni program Litostroja v celoti. V ta priza-

devanja je treba prišteti v letu 1984 tudi našo prisotnost na dveh pomembnejših sejnih v ZRN in sicer na Internationale Handwerksmesse v Münchnu in na Internationale Bodensee Messe v Friedrichshafnu. Od prisotnosti na tem trgu si obetamo poleg izvoza tudi močno prisilo za posodobitev vozil in visoko kvaliteto raven. Take prisile na domačem trgu, kjer je povpraševanje običajno še vedno večje od ponudbe in kjer ni razvite in kvalitetne konkurence, seveda ni.

Prve korake smo zastavili tudi na območju Arabskega polotoka in zalivskih držav. Ocenjujemo, da je na ta trg možno plasirati precej viličarjev po relativno ugodnih cenah. Prve stike smo navezali preko partnerjev iz ZRN, predvidoma bomo z njihovo pomočjo tudi organizirali prodajno-servisno mrežo.

V preteklih dveh letih smo po zelo ugodnih cenah izvažali v ČSSR. Šlo je za vezano prodajo viličarjev in nakup starega železa. To staro železo smo potem prodali železarni Jesenice, ki nam je to železo obračunala kot »devizno participacijo«, tako da je delovna organizacija na ta način prihranila 1,8 milijona zelenih dolarjev. Ta izvoz bo potekal tudi v letošnjem letu in bo predvidoma znašal 2,2 milijona obračunskih dolarjev. Poskušamo čimbolj utrditi svoje pozicije na tem trgu, saj se zavedamo, da se približuje trenutek, ko bomo dobili domačo konkurenco — ZTS Dubnica na Vahom (ČSSR). Ta bo leta 1986 že izdeloval viličarje nosilnosti 5 in 10 t, torej ravno nosilnosti, ki so jih Čehi kupovali pri nas. Poskušali smo navezati sodelovanje s to firmo, vendar se je to izkazalo za nemogoče, ker so se odločili za popolnoma drugačen koncept transmisije kot ga vgrajujemo v naše viličarje. Ta hidrostatični koncept so dodatno zapletli še s trmastim vztrajanjem na vgradnji komponent zgolj iz lastnega koncerna (torej niti ne vgrajujejo drugih čeških hidravličnih komponent), kar je kot rezultat dalo zapletene in drage rešitve.

Potekajo tudi druga prizadevanja za uveljavitev naših viličarjev v zahodni Evropi ali preko zahodne Evrope v tretjem svetu. Vsa ta prizadevanja so zaenkrat na začetku, tako da bomo o tem poročali, ko bodo znani konkretni rezultati.

PODROČJE TEHNOLOGIJE

Tudi na tem področju si prizadevamo držati korak z razvojem tehnologije v svetu in tako iz obstoječega strojnega parka iztisniti kar najboljše proizvodne rezultate.

• Tehnološka priprava postopkov dela je izredno podrobna, tako da je celotni proces dela natančno predpisan. Vse orodje standardno specialno, merilno se izdaja skupaj z dokumenti za vodenje proizvodnje. Tako oskrbovanih delovnih mest imamo že preko polovico (vse ključne stroje). V letošnjem letu bomo vključili v tak način dela še nekaj strojev.

• Uporaba rezne keramike na področju struženja za obdelavo SL. Vsa letošnja poizkušanja so pokazala, da je mogoče rezno keramiko zelo učinkovito uporabiti po obdelavi SL, saj dosegamo velike rezilne hitrosti od 250 — 450 m/min, s tem bistveno povečujemo produktivnost (2 do 5 krat), obenem pa zmanjšujemo stroške, saj je keramika cenejša od trdokovinskih materialov.

• Na področju izdelave zobnikov smo pričeli uporabljati orodja, prevlečena s TITAN NITRIDOM (TiN). Tako obdelanim orodjem se poveča življenjska doba do desetkrat. Depozicijo trdnih prevlek iz TiN izvaja Inštitut »Jožef Stefan«, s katerim sodelujemo. Pripravljamo tudi draga orodja za nanos TiN in to

TOZD TVN

najrazličnejše svedre, navojne svedre, rezkarje itd.

- Pri obdelavi termično obdelanih zobnikov do 62 HRC načrtujemo ukinitve brušenja (preko 1000 NČ) z uporabo rezkarjev z ustaljenimi trdokovinskimi vložki.

- Za večjo gibljivost pri zasedenosti strojnih zmogljivosti razpisujemo alternativne tehnološke postopke.

- Izdelali smo katalog standardnega rezilnega orodja, urejenega s pomočjo lastno izdelanega klasifikacijskega ključa. Katalog je izdelan s pomočjo računalnika PDP 11.

- Skupaj z birojem TT dokončujemo katalog »Izbirna vrsta materiala« kot pripomoček za kvalitetnejše materialno poslovanje in racionalnejši pristop k samemu projektiranju.

- Stalne probleme zaradi nepravčasno obdelanih ogrodij doma ali v kooperaciji rešujemo sedaj s predobdelanimi ogrodji. Posamezne dele že predhodno obdelamo in pozneje v pripravah zvarimo v celoto. Tako je rešeno že ogrodje za 4 in 8 tonski vilicar. Letošnje leto pa bomo izdelali po tem principu tudi ogrodje za 10 in 12,5 tonski vilicar.

S tem se bomo ognili obdelavi na velikih strojih, pa tudi bistveno vplivali na znižanje stroškov (100.000 din/kos).

- Intenzivno izkoriščamo računalniško opremo, zlasti računalnik PDP 11. Z manjšo predelavo nam je uspelo usposobiti računalnik za delo s FORTRAN 4. Tako teče materialno poslovanje skladišča z orodjem preko tega računalnika. Stalne informacije o količinah, vrstah orodja so nam tako stalno na razpolago.

Preko terminala IVEL V100 smo povezani z računalnikom DELTA 340, kjer načrtujemo izpeljati zasledovanje okvar na vilicarjih v garancijski in pogarancijski dobi. Ob predaji vilicar dobi rojstne podatke, ki se oblikujejo v datoteki. Povratne

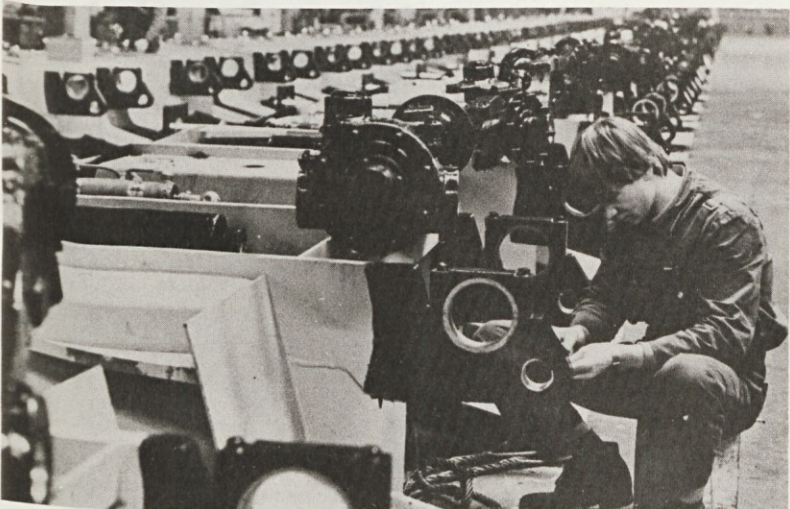
informacije o napakah prihajajo preko službe servisa. S tem oblikujemo še drugo datoteko o samih napakah. Tretja datoteka bo upoštevala seznam del in opravil, četrta datoteka pa bo zgrajena za prodajo rezervnih delov.

Tak način dela nam bo omogočal, da s kvalitetno urejenimi informacijami povratno vplivamo na konstrukcijo in na tehnologijo.

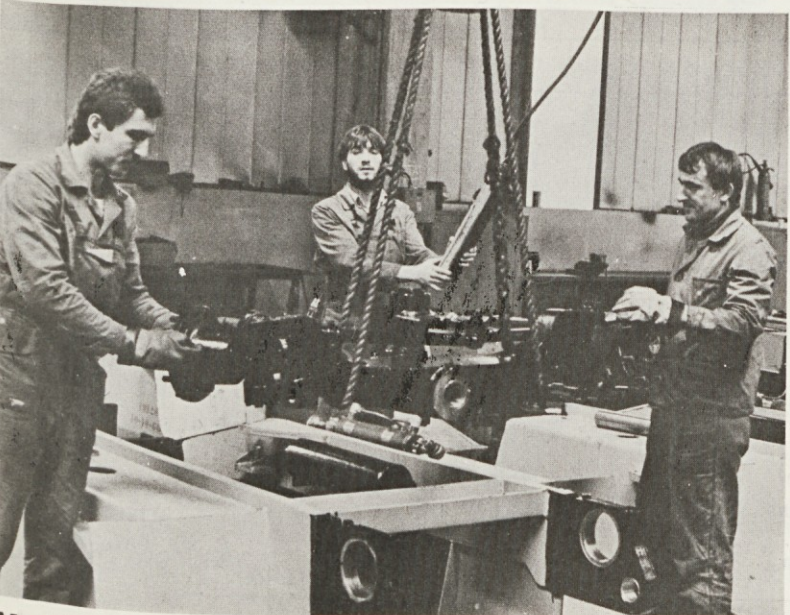
Tehnologija se je tudi aktivno vključevala v napore za čimvečjo zamenjavo uvoženih delov z domačimi. Na nerazvitem jugoslovanskem trgu taka zamenjava v večini primerov pomeni lastno izdelavo teh delov. To seveda v razvitem gospodarstvu ni gospodarno, v sedanjem in tudi žal še v prihodnjem jugoslovanskem položaju pa je ekonomsko upravičeno, bolje rečeno — edini možni izhod. Tako smo na vseh tipih vozil uvedli domače varjene profile za dvigalni mehanizem in zamenjali uvoženo hladno iztiskane profile, ki so bili mnogokrat vzrok daljših proizvodnih zastojev. Osvojili smo celo izdelavo hidravličnih čeljustnih zavor, s katerimi smo zamenjali nemške zavore na 5-tonskem vilicarju. Hidravlična krmila ZF smo zamenjali z domačimi, preizkušamo pa tudi lasten hidromehanski menjalnik za 5-tonski vilicar. Kot rezultat teh prizadevanj se uvoz vse redkeje pojavlja kot vzrok zastoja v montaži vilicarjev.

Mislim, da smo vas vsaj nekoliko seznanili s tem, kaj se dogaja pri proizvodnji vilicarjev in kako naj bi poslovali v bližnji prihodnosti. Ob tem ne moremo zmolčati tudi ugotovitev, da bo nujno potrebno, kljub velikim investicijskim planom v Litostroj v težko obdelavo, nekaj investirati tudi v strojni park tozda TVN. Predvsem menimo, da bomo morali nabaviti vsaj en večji vrtalno rezkalni stroj in rezkalni stroj za obdelavo varjenih jeklenih profilov za dvigalni mehanizme. Le v tem primeru si bomo lahko zastavljali še zahtevnejše letne proizvodne načrte in se izognili zastojem v proizvodnji, ki nas še vedno prepogosto doletijo.

M. Levstek
F. Arh
Z. Topčič

Montaža serije vilicarjev V 3,6 t za domači trg

Montaža zadnje osi za 5-tonske vilicarje (Vse foto: E. L.)

Vlado Miheljak

Naloge psihologa v industriji

V nekaj nadaljevanjih bomo poskušali predstaviti mesto in naloge psihologa v industrijski proizvodnji. Danes bomo najprej opredelili osnovna področja, s katerimi se industrijski psiholog, oziroma industrijska psihologija ukvarja, potem pa bomo nekaj osnovnih področij podrobneje predstavili.

Preden pa se lotimo zastavljene naloge, si najprej oglejmo, koliko drži ljudska slika o psihologu in psihologiji.

Marsikateremu človeku je ob stiku s psihologom kaj neprijetno. Meni namreč, da psiholog poseduje znanje in sposobnost videti sogovornicu v najbolj skrite predele duševnosti; da zna iz človekovega besednega in nebesednega vedenja razbrati vse njegove prikritosti značilnosti, ki jih sicer on za nobeno ceno ne bi razkrival pred drugimi ljudmi. Prav tako pogosto vlada mnenje, da psiholog ugotavlja predvsem duševno normalnost ljudi in je zato s tistim, ki je napoten na psihološki pregled, najbrž kaj narobe.

Ne eno in ne drugo ne drži. Psiholog nima nobenih večjih sposobnosti presojanja soljudi kot kdorkoli drug. Vsak človek zna iz vedenja soljudi bolj ali manj uspešno razbrati nekatere duševne značilnosti. Vsi vemo, da izrazi obraza, drža telesa itd. izražajo določena enostavna ali bolj kompleksna duševna stanja. Tako je relativno lahko razločiti veselje od žalosti, zadovoljstvo od nezadovoljstva itd. Kar pa loči strokovno usposobljenost psihologa od psihologa-laika, je v tem, da strokovno usposobljen psiholog poseduje določena znanja, tehnike, metode, s katerimi določene značilnosti ljudi ugotavlja bolj sistematično, kritično in objektivno, ter da iz posameznih značilnosti ne dela neutemeljenih sodb in zaključkov.

Odnos med psihologom in človekom, ki pride iz kakršnegakoli razloga z njim v stik, mora temeljiti na dogovoru med obema stranema. Etika dela preperečuje psihologu, da bi izvajal pregled, testiranje ali kakršnokoli obravnavo, če obravnavani ne privoli v to. V odnosu med psihologom in obravnavanim velja načelo intimnosti. To pomeni, da se psiholog zavezuje, da ne bo o obravnavanem posredoval nobenih podatkov, ki bi mu lahko kakorkoli škodovali, oziroma bi okrnili njegovo dostojanstvo. Psiholog je prav tako dolžan obravnavanega posameznika oziroma skupino predhodno seznaniti z nameni in posledicami obravnave.

Po teh nekaj uvodnih pripombah k razmerju med psihologom in obravnavanim pa pogledjmo, katere so naloge in področja industrijske psihologije.

Sama beseda industrija, ki je latinskega izvora (*industria* — delavpove, da se industrijska psihologija

ukvarja s človekom v okolju in situaciji posebne aktivnosti, katere cilj je proizvodnje sredstev za življenje. To specifično okolje in situacija od človeka zahtevata določene sposobnosti in znanja. Vsako delo zahteva od človeka določeno fizično in tudi psihično aktivnost. Naloga industrijske psihologije je v tem, da ugotavlja, katere psihofizične aktivnosti in sposobnosti so za kakšno delo potrebne in potem na podlagi teh ugotovitev prispeva k ustvarjanju takšnih delovnih pogojev, ter takšnemu razporejanju kadrov, da bo človek s čim bolj prijetnim, varnim, zdravim in ustvarjalnim delom dosegal najboljše rezultate. Ker pa fizični, psihični in ekološki dejavniki dela nastopajo sočasno in se prepletajo, je nujno sodelovanje psihologa s strokovnjaki drugih strok (medicina dela, služba varstva pri delu, socialna služba, ekološka služba itd.).

Glavna delovna področja industrijske psihologije so naslednja:

1. fiziološko psihološko področje,
2. tehnično psihološko področje,
3. poklicno psihološko področje,
4. motivacijsko psihološko področje,
5. socialno psihološko področje,
6. organizacijsko psihološko področje.

Prvo področje se v veliki meri prekriva s področjem fiziologije dela. Ukvarja se predvsem s tako imenovano »biološko racionalizacijo dela«: z vprašanji utrujenosti, oddiha, delovnega ritma, storilnosti itd. Ti fenomeni pa niso čisto fiziološki procesi, ampak so v veliki meri odvisni tudi od psihičnih dejavnikov. Tako npr. utrujenost ni odvisna zgolj od čiste fiziološke izrabe energije, ampak tudi od vrste psihičnih dejavnikov.

Tehnično psihološko področje je najstarejše področje psihološkega raziskovanja dela. Za to področje obstaja vrsta različnih nazivov kot: »biomehanika«, »ergonomija«, »inženirska psihologija« itd. Danes je najbolj pogosto uporabljen izraz »tehnopsihofiziologija«. To področje je danes zelo razvejano in se ukvarja s kompleksnimi problemi delovnega procesa (analiza delovnega mesta, ocena delovnega mesta, z vprašanji specifičnih delovnih pogojev...), delovnega okolja (delovni čas, delovna klima, delovni ropot, razsvetljava...). V to skupino po navadi prištevamo tudi problem delovnih nezd, ki pa v bistvu prekriva vsa zgoraj naštetna področja.

»Delavci, ki se pripravljajo na odhod v pokoj, postavljajo vprašanje glede tolmačenja pravilne izbire pokojninske osnove.«

Zbor delavcev TOZD TVN
— 4. 2. 1985

»Na predlog Konference OOS TZ Litostroj bomo v vseh osnovnih organizacijah organizirali zbiranje pomoči ogroženim v Afriki. Nosiči akcije bodo poverjeniki posameznih sindikalnih skupin, ki bodo vsak prispevek vnesli v poseben uradni formular. Zbrana sredstva se bodo nakazala na poseben račun RK. Akcija bo trajala 14 dni.«

Izredna seja IO OOS
TOZD TVN — 4. 2. 1985

»Glede izdelave manjših zvarjencev z ozirom na obveznosti je bila ponovno podana usmeritev, da se ključavničarji delno preusmerijo na manj zahtevna varilska dela, zahtevnejša varilska dela (HE

Poklicno psihološko področje je danes pri nas najbolj razvito. Skoraj ni večje delovne organizacije, ki ne bi imela tako imenovanih »kadrovskih psihologov«. Poklicno psihološko področje se ukvarja predvsem z vprašanji poklicne sistematike, poklicne analize, poklicne orientacije in selekcije ter vprašanje poklicnega izobraževanja.

Kot že samo ime pove, se motivacijsko psihološko področje dela ukvarja s faktorji motivacije; torej z nagibi in pobudami, zaradi katerih se človek vključuje v delovni proces. Proučuje se predvsem vprašanja nagrajevanja, potreb po varnosti, po uveljavljanju, po pripadnosti, po samopotrjevanju, po socialnem potrjevanju, po ustvarjalnosti itd.

Socialno psihološko področje se je relativno pozno vključilo v industrijsko psihologijo. Ukvarja se z aplikacijo (uvajanjem spoznanj socialne psihologije v industrijsko situacijo). Tako se skuša okoristiti zakonitosti skupinske in osebnostne dinamike za učinkovitejšo sestavljanje delovnih skupin, za izboljševanje teamskega in kooperativnega dela, za pravičen izbor vodstvenih delavcev na vseh ravneh, za izobraževanje vodstvenih delavcev itd.

Organizacijsko psihološko področje se dostikrat razume kot samostojno področje nasproti industrijski psihologiji. Ukvarja se z organizacijo dela kot sistemom in kot komunikacijo. Raziskuje in uvaja kar najbolj učinkovite organizacijske sisteme in komunikacijske kanale. V našem samoupravnem sistemu je to področje še posebno pomembno. Če hoče delavec resnično samoupravljati, mora namreč obvladati tehnične, ekonomske in splošne družbene vidike proizvodnega procesa ter mora biti vsestransko in učinkovito informiran.

(Se nadaljuje)

Glasi delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevc, Marjana Djulinac, Mirko Čepuran, Slobodan Nikolić, dipl. ing. Anton Brcar, Toni Skušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc. Telefon uredništva 556 021 (n.c.), interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72

Haditha) pa z večjim angažiranjem opravijo v narudnem delu.«

21. redna seja TOZD PZO
— 5. 2. 1985

»Vodjo vzdrževanja se zadalži, da zagotovi redno čiščenje celotne delavnice in ne samo do strojev za ukrivljanje pločevine.«

21. redna seja DS TOZD
PZO — 5. 2. 1985

Delegati DS so obravnavali in potrdili predlog cen žganih pijač v delavski restavraciji z veljavnostjo s 1. 2. 1985 ter povišanje cene kave vzporedno s povečano nabavno ceno kave.

Istočasno je bil sprejet tudi predlog oddelka Počitniški domovi, da se cene žganih pijač in kave v delavski restavraciji povečajo povprečno za 15 odstotkov glede na dosedanje prodajne cene teh artiklov.

16. redna seja DS
TOZD ZSE — 31. 1. 1985

Razpis štipendij za šolsko leto 1985/86

V šolskem letu 1985/86 bomo na novo izobraževali skupaj 280 štipendistov, od tega 226 kadrovskih štipendistov in 54 štipendistov izobraževanja ob delu.

Vsem mladincem, ki se bodo odločili za delo v delovni organizaciji in izobraževanje v Litostroju, bomo podelili kadrovske štipendije ter dodatek za izobraževanje v deficitarnih poklicih.

Za zunanje štipendiste (kadrovske štipendije) bomo prijave zbirali in obravnavali od 15. 5. do 15. 6. 1985 in od 1. 8. do 5. 9. 1985.

Zaradi postopka izbire kandidatov in kolektivnih dopustov v mesecu juliju in avgustu smo predvideli dva razpisna roka. Priporočamo vsem prosilcem, da v svojem interesu oddajo prošnje v prvem razpisnem roku, saj jim le tako lahko zagotovimo izplačilo štipendije do 1. septembra 1985. Prošnje, ki bodo prispele po 15. 6. 1985, bomo obravnavali konec septembra 1985.

Kandidati za pridobitev kadrovskih štipendij morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo za štipendijo na obrazcu 8,40 DZS;
- potrdilo o vpisu v šolo;
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo višješolske OZD o opravljenih izpitih;
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu;
- potrdilo o dohodkih staršev preteklega koledarskega leta (če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za mesec december preteklega leta);
- potrdilo o višini otroških dodatkov članov družine prosilca za mesec december 1984;
- izjavo kandidata, da ne prejel nobene kadrovske štipendije;
- za kandidate, ki še niso izpolnili 18 let, podpišejo izjavo starši ali skrbniki.

Za študij ob delu bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS sprejemale vloge in jih obravnavale od 1. avgusta do 10. septembra 1985.

Prosilci za študij ob delu morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo na obrazcu 8,40 DZS za štipendijo;
- prošnjo za štipendijo ob delu;
- nagnjenost za določeno delo in sposobnost obvladati višjo stopnjo znanja (pisno mnenje psihologa v DO);
- dosežen uspeh pri dosedanjem šolanju oz. izobraževanju (fotokopija zadnjega šolskega spričevala);
- mnenje vodstva TOZD/DS, na katerih delih in nalogah bo delavec delal, ko bo končal šolanje;
- družbenopolitična aktivnost delavca (mnenje kadrovske komisije pri osnovni organizaciji sindikata);
- socialni položaj delavca (socialna služba pri KSS);
- izjava, da delavcu še ni bil izrečen ukrep zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti (pravna služba, evidenca KSS).

Prošnje bo sprejemal oddelek za izobraževanje pri Kadrovske splošnem sektorju DO Litostroj, obravnavale pa jih bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS.

M. Jevnikar

Naknadno razpisujemo še **tri kadrovske štipendije** v tozdu PTS za strojne mehanike, v tozdu PPO pa **eno štipendijo za študij ob delu** na Višji šoli za socialne delavce — kadrovske socialna smer.

ISKRICA
Nekatera nerešena vprašanja zahtevajo odgovore... in odgovorne!

Komaj smo zakoračili v leto 1985, že vam posredujemo razpis štipendij za novo šolsko leto 1985/86.

Istočasno vas obveščamo, da bo razpis kadrovskih štipendij za vso Slovenijo objavljen v posebni prilogi dnevnih časopisov (Delo, Lj. dnevnik) konec februarja oziroma v začetku marca 1985.

Istočasno bo objavljen razpis štipendij Titovega sklada, na katerega opozarjamo vso mladino Litostroja.

Ker je zanimanje za štipendije veliko, vsem interesantom svetujemo, da razpis preberejo. Za vse nejasnosti pa smo vam vedno pripravljeni pomagati. Oglasite se na telefon št. 254 ali osebno v Kadrovske-splošnem sektorju, v oddelku za izobraževanje.

Na podlagi potreb TOZD/DS razpisujemo za šolsko leto 1985/86 štipendije:

ZUNANJI ŠTIPENDISTI — KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

USMERITEV	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	POKLIC	Štip. za šol. v SŠTS za DO Litostr.	Štip. za šol. v ostalih izobr. org.
KOVINSKO- PREDELOVALNA	Obdelava kovin in upravljanje strojev — skrajšani program Kovinarstvo in strojništvo — srednji program	11	B — obdelovalec kovin (II. stop.)	11	manj zahtevna dela ročne in strojne obdelave		11
		119	A — Oblikovalec kovin (IV. stop.)	65	strugar rezkalec vrtalec brusilec orodjar strojni mehanik tehnični strojni risar	19 10 6 5 6 16 3	
			B — Preoblikovalec in spajalec kovin (IV. st.)	36	konstrukcijski ključavničar varilec kovač		7 24 5
			C — Monter in upravljaec energetskih naprav (IV. st.)	2	inštalater ogrevalnih in plinskih naprav		2
			E — tehnik (V. stop.)	16	strojni tehnik varilski tehnik pleskar — ličar	14 2	
OSEBNE STORITVE METALURŠKA	Osebnostne storitve — srednji program Pridobivanje in predelava kovin — skrajšani program Metalurgija — srednji program	5	A — Avtoličar (IV. stop.)	5			5
		40	Č — strojni livar in jedrar (II. stop.)	15	manj zahtevna dela v metalurškem obratu	15	
			B — kalupar-livar (IV. stop.)	18		18	
			C — livarski modelar (IV. stop.)	5		5	
			E — metalurški tehnik (V. stop.)	2		2	
ELEKTRO- TEHNIŠKA	Energetika — srednji program Elektronika — srednji program	6	A — električar-energetik (IV. stop.)	4			4
			A — električar-elektronik (IV. stop.)	2		2	
GOSTINSKA IN TURISTIČNA EKONOMSKA	Gostinstvo — srednji program Poslovno-finančna — srednji program	5	A — Kuharstvo (IV. stop.)	5	kuhar		2
			A — Strežba (IV. stop.)		natakar		3
		3	B — Ekonomski tehnik (V. stopnja)	3	ekonomski tehnik		3
DRUŽBOSLOVNA	Družboslovno jezikovna dejavnost — srednji program	1	C — Upravni tehnik (V. stop.)	1	administrativni tehnik		1
SKUPAJ SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		190		190		123	67

ZUNANJI ŠTIPENDISTI — KADROVSKE ŠTIPENDIJE ZA VIŠJE IN VISOKO IZOBRAŽEVANJE

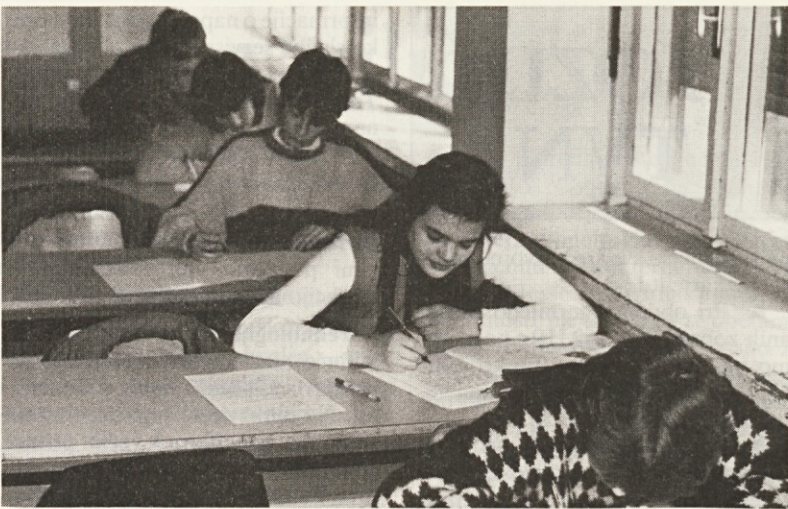
Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za šol. v SŠTS za DO Litostr.	Štip. za šol. v ostalih izobr. org.
VIŠJA		8	Višja stopnja (VI/1)	8	strojni inženir elektro inženir inženir metalurgije ekonomist		3 3 1 1
VISOKA		28	Visoka stopnja (VII/1)	28	dipl. inženir strojništva dipl. inž. elektrotehnike dipl. inž. metalurgije dipl. ekonomist dipl. inž. organizacije dela		14 5 4 4 1
SKUPAJ VIŠJA IN VISOKA STOPNJA		36		36			36
SKUPAJ RAZPISANIH KADROVSKIH ŠTIPENDIJ		226		226		123	103

ŠTIPENDIJE OB DELU ZA VIŠJE IN VISOKO IZOBRAŽEVANJE

Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za šol. v SŠTS Lit.	Štip. za šol. v ostalih izobr. org.
VIŠJA		15	Višja stopnja (VI/1)	8	inž. strojništva inž. elektrotehnike inž. metalurgije varnostni inž.		8 2 1 2
VISOKA		8	Visoka stopnja (VII/1)	2	ekonomist		2
				3	dipl. inž. strojništva		3
				1	dipl. inž. elektrotehnike		1
				1	dipl. inž. metalurgije		1
				3	dipl. ekonomist		3
SKUPAJ VIŠJE IN VISOKE ŠOLE		23		23			23
SKUPAJ RAZPISANIH ŠTIPENDIJ OB DELU		54		54		28	26

ŠTIPENDIJE OB DELU — ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE

Usmeritev	Vrsta programa	Štev.	Smer izobraževanja	Štev.	Poklic	Štip. za šol. v SŠTS Lit.	Štip. za šol. v ostalih izobr. org.
KOVINSKO-PREDELOVALNA	Obdelovalec kovin in upravljanje strojev — skrajšani program	3	B — Obdelovalec kovin (II. st.)	3	manj zahtevna dela ročne in strojne obdelave	3	
	Kovinarstvo in strojništvo — srednji program	9	A — Oblikovalec kovin (IV. st.)	9	strugar strojni mehanik vrtalec	4 4 1	
METALURŠKA	Pridobivanje in predelava kovin — skrajšani program		Č — Strojni livar in jedrar (II. st.)	3	manj zahtevna dela	3	
	Metalurgija — srednji program	7	B — Kalupar-livar (IV. st.) E — Tehnik (V. st.)	3 1	kalupar-livar metalurški tehnik	3	1
ELEKTRO-TEHNIŠKA	Elektronika — srednji program	1	B — Elektrotehnik Elektronik (V. stop.)	1	elektrotehnik	1	1
EKONOMSKA	Poslovno-finančna dejavnost	1	B — ekonomski tehnik (V. st.)	1	ekonomski tehnik		1
KOVINSKO-PREDELOVALNA	Kovinarstvo in strojništvo — nadaljevalni program	10	A — Tehnolog (V. st.)	10	obratni strojni tehnik	10	
SKUPAJ ZA SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		31		31		28	3

Zimske počitnice

Navada je že, da so tisti termini, ko imajo otroci zimske počitnice, rezervirani za litostrojske člane sindikata z družinami, ki se prijavijo za letovanje na »naši« Soriški planini.

»Naši« pravim zato, ker kar nekako bolj osebno doživljamo planino, kjer že vrsto let stojita naša planinska koča in počitniški dom. Vendar smo v resnici le domači gostje, ki nimamo kakšnih posebnih privilegijev, čeprav bi to morda kdo mislil. Je pa po svoje tudi prav, da je tako.

Na razpis za zimske počitnice se je prijavilo toliko ljudi, da se vsem ni dalo ustreči. Večina tistih, ki je le dobila prostor v eni izmed treh izmen, je bila v glavnem zadovoljna in brez bistvenih pripomb, morda pa bi le omenili eno. Po smučanju si vsak najbolj želi, da se lahko stušira. Na Soriški planini to letos ni bilo mogoče. Razlog je menda finančne narave, voda na planini pa predstavlja neke vrste dragocenost, ki naj bi jo kar se da racionalno trošili. V izogib nejasnostim glede porabe vode so bili tuši enostavno odmontirani in domnevam, da nobeden od letujočih ni bil s tem seznanjen še pred odhodom. Sicer pa lahko vse ostalo pohvalim, tako hrano, kot tudi prijazno osebje koč, nekoliko bolj pa bi lahko varčevali z ogrevanjem, da ne bi po nepotrebnem spuščali drage tople tekočine skozi odprta okna.

Vemo, da vsi mladi radi zaplešejo, posebno, če sta družba in razpoloženje ugodna. Spoznali in sprijateljili smo se hitro vsi in ob plesu in kvizu, ki smo ga priredili s pomočjo zagnanca, skrajšali in popestrili nekaj večerov, da ne bi le sedeli ob televizorju in pri taroku. Zato izgovor da t.i. »bunker« zvečer ne prinaša dobriča, nima z dobro ponudbo prave zveze. Tudi brez ogrevanja se ob hitri glasbi vsak ogreje in tudi prodajanje pijače v tem času ne bi smelo predstavljati težave. Bolj kot dobriča se je treba veseliti dejstva, da se je treba potruditi in ustreči dopustniku, ki zna ceniti posluš za njegove želje.

Izmen se so menjavale ob ponedeljkih, kar niti ni slabo, le odhod avtobusa bi moral biti popoldne, kajti navzdol proti dolini vozeči avtobus na ozki in zaledeneli cesti prav

gotovo ni v veselje gostom, ki na planino prihajajo in se morajo kot manjši umikati. Zelo težavna pa je tudi ponovna speljava po zaledenem in strmem vozišču.

Dogovor med vodstvom počitniških domov, vodstvom naše smučarske sekcije in referentom za šport je obrodil sad, kajti veliko dopustnikov se je pohvalno izrazilo za tak način in pristop v preživljanju zimskih počitnic. Vse skupaj je mnogo bolj organizirano in tega si ljudje želijo. V vsaki izmeni sta bila po dva vaditelja, ki sta bila neke vrste vodiča, animatorja, vaditelja in še kaj, vse to pa za dobro počutje članov sindikata in njihovih družinskih članov.

Zanimanje za nadaljevalni tečaj je manjše, največ pa je bilo tečajnikov v začetnem tečaju smučanja. Pridobljeno znanje so proti koncu počitnikovanja lahko tečajniki kot vsi ostali preverili z letos pri nas prvič vpeljanim »testom internacional« in tekmovalne ambicije potešili v pravi veleslalomski preizkušnji. Za izvedbo tekmovanja sta poskrbela vaditelja. V priznanje za dosežena mesta, smo podelili prvim trem v kategoriji pionirjev, mladink in mladincev medalje, članom in ostalim boljšim tekmovalcem v posameznih kategorijah pa diplome SZS.

V kategoriji pionirjev so prva tri mesta dosegli:

1. izmena:
1. HUBAT Sandi, 2. HUBAT Grega, 3. BRIC Bojan

2. izmena:
1. MAČEK Matjaž, 2. KOS Andrej, 3. ANŽUR Andreja

3. izmena:
1. UDOVIČ Maja, 2. ŠUNIČ Ajša, 3. LOVRENČIČ Urša

JAHORINA:
1. BRADAC David, 2. JORDAN Goran, 3. JORDAN Nikola

V kategoriji mladink so prva tri mesta dosegli:

1. izmena:
1. GREBENŠEK Irena, 2. ŠČEK Mojca, 3. ČEPURAN Alenka

Jutro na Jahorini (Foto: Janez Šmon)

2. izmena:
1. ZUPANČIČ Maja, 2. PEČAR Mojca, 3. DJORDJEVIČ Smilja

3. izmena:
1. GORNIK Nataša, 2. TOMIČ Nina, 3. SREBRNIČ Mojca

JAHORINA:
1. TOŠNJAK Alenka, 2. JAMŠEK Helena, 3. GLOBOKAR Marta

V kategoriji mladincev so prva tri mesta dosegli:

1. izmena:
1. MARENČE Gregor, 2. JERŠE Sašo, 3. OMEJEC Aleš

2. izmena:
1. KOS Samo, 2. ANŽUR Miha, 3. ŽABJEK Aleš

3. izmena:
1. DREKALOVIČ Peter, 2. UDOVIČ Jure, 3. HENIGMAN Leon

JAHORINA:
1. BOGATAJ Matjaž, 2. SEVER Igor, 3. KOGOVŠEK Aleksander

V kategoriji članic so prva tri mesta dosegli:

1. izmena:
1. ŠČEK Mira, 2. ČANŽEK Slavica, 3. SLABE Iva

2. izmena:
1. ANŽUR Marija, 2. PERUZZI Milojka, 3. BREZOVEC Barbara

3. izmena:
1. GLOBOKAR Vida, 2. NOVAK Jožica, 3. SEKAČ Mojca

JAHORINA:
1. BRADAC Julija, 2. —, 3. —

V kategoriji članov so prva tri mesta dosegli:

1. izmena:
1. ŠČEK Janez, 2. ČANŽEK Jože, 3. SLABE Adi

2. izmena:
1. BREZOVEC Milan, 2. PERUZZI Dušan, 3. ŠTADLER Vojko

JAHORINA:
1. JANČIČ Marjan, 2. TOMC Roman, 3. JORDAN Boris

3. izmena:
1. KOPAČ Janez, 2. LOŽAR Miro, 3. SEKAČ Andrej

Rezultati so primerljivi le v okviru vsake izmene, ker je vsaka izmena imela svojo progo.

M. Gale

Novost na naših smučarskih tečajih

Test internacional je novost, ki jo vnašamo v smučarske tečaje, organizirane za delavce Litostroja in njihove družinske člane. Ker je Zbor vaditeljev, učiteljev in trenerjev smučanja Jugoslavije član mednarodne smučarske organizacije ISIA, je jugoslovanska šola smučanja usklajena z mednarodnimi normativi. V ta namen so tudi izdelani kriteriji za osvojitvev bronaste, srebrne in zlate značke Test internacional, ki upoštevajo specifičnosti naše šole smučanja.

Kakšno smučarsko znanje je potrebno pokazati pred komisijo? Za bronasti znak Test internacional I:

- pluzni zavoj,
- osnovni zavoj,
- široko vijuganje.

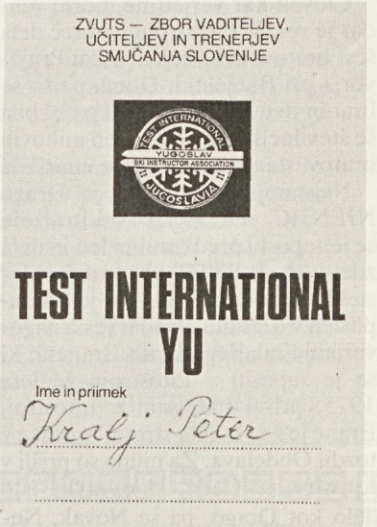
Srebrni znak Test internacional II:
— zavoj od brega s pluznim prestopom,

- paralelni zavoj od brega,
- hitro vijuganje.

Zlati znak Test internacional III:
— terenska vožnja preko grbin ali v celcu,

- hitro vijuganje z enakomerno hitrostjo na večji strmini,
- tekmovalni zavoj s prestopom.

Ker je sekcija za smučanje v TZ Litostroj delegirala v vsako izmeno

na Sorici po dva učitelja ali vaditelja smučanja, kar je tudi novost v letošnjih zimskih počitnicah, so bili dani pogoji za podajanje in demonstracijo šole smučanja tako začetnikom kakor tudi bolj izurjenim smučarjem.

Vsi zainteresirani za osvojitvev znaka Test internacional so pred komisijo pokazali svoje smučarske sposobnosti. Rezultati preizkusa so bili zelo dobri. Poglejmo podatke:

SMUČARSKI TEČAJ SORICA IN JAHORINA 1985

	Učitelji in vaditelji	bronasta	srebrna	zlata	skupaj
I. izmena	Janez Šmon Slavc Zadel	8	7	—	15
II. izmena	Marko Gale Lojze Rupnik	12	4	2	18
III. izmena	Tine Hercegonja Aleš Pernek	10	13	1	24
JAHORINA	vodič in učitelj Janez Šmon	14	12	2	28
Skupaj	7 vaditeljev	44	36	5	85

Prvenstvo Litostroja v šahu za leto 1984

Ob 36-letnici Šahovske sekcije Litostroj smo organizirali tekmovanje posameznikov v šahu.

Od začetka novembra pa do sredine decembra je dvajset igralcev v devetih kolih medsebojno merilo svoje moči. Igrali smo po švicarskem sistemu — jugoslovanska krožna varianta. Vsak igralec je za 40 odigranih potez lahko porabil največ eno uro časa za premišljanje, nato pa še 30 minut za dokončanje — do padca zastavice na uri.

Sodnik Ivan Kobler zaradi zavidljivega fair-playa udeležencev ni imel posebnih težav z vodenjem turnirja.

Po nekaj kolih se je izločila skupina igralcev prve ekipe, ki so trdno zasedli svoje pozicije in jih, kot dokaz kvalitete, obvarovali do konca turnirja.

Vprašanje zmagovalca je bilo vendarle odprto vse do zadnjega kola, ko je zaradi enakega števila točk, moral odločiti Bucholz (to je seštevek vseh točk nasprotnikov, kar pomeni: višji Bucholz — močnejši nasprotniki).

Prvo mesto je z osmimi točkami osvojil Vladimir Lagudin (Bucholz 45). Njegov uspeh je tem večji, ker je vzporedno s tem turnirjem igral in zmagal tudi na turnirju prvokategornikov Ljubljanske regije in si s tem pridobil naslov mojstrskega kandidata.

Drugi je bil Stanislav Mrak z enakim številom točk, vendar s slabšim Bucholz koeficientom (40,5).

Na tretje mesto se je uvrstil veteran prve ekipe Rihard Lorbek s sedmimi točkami, pred Ivanom Tušarjem, ki je kot standardni član prve ekipe zbral 6 točk.

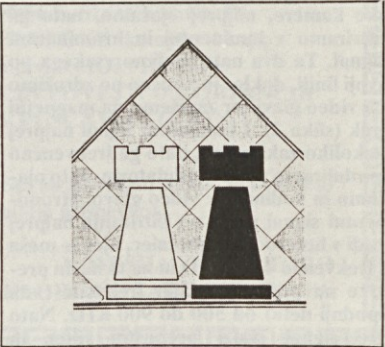
Naprej sledijo:

5. Drago Bilandžić 5 točk (Bucholz 43), 6. Alojz Kačič 5 (40), 7. Mirko Mušič 5 (36,5), 8. Janko Škerjanc 4 1/2 (39), 9. Ivan Kobler 4 1/2 (37,5), 10. Ludvik Gorjanc 4 1/2 (27,5), 11. Edvard Plut 4 1/2 (26,5), 12. Tone Ogrin 4 točke itd.

Turnir nam je odkril nekaj novih imen s katerimi bomo okrepili naši ekipe, ki se borita na 38. delavskem prvenstvu Ljubljane.

Navdušuje vztrajnost igralcev, da odigrado turnir do konca, brez odstopa. Nekateri igralci so si na tem turnirju pridobili četrto kategorijo, kar naj jim bo vzpodbuda, da se ne ustavijo na tej stopnici. Na koncu si želimo, da postane ta turnir tradicionalen in se ga na naslednjem prvenstvu Litostroja udeleži še večje število igralcev, kar bo prispevalo k nadaljnjemu jačanju naše sekcije.

Šahovska sekcija Litostroj

Pionirji in mladinke na startu veleslalom na Jahorini

Družinska pomoč

Šest bratov korenjakov

PORTRET

Človek kar verjeti ne more, vendar je res. V Litostroju namreč dela šest bratov, ki so rojeni blizu Prnjavorja pri Banjaluki. Doma pa so še brat in dve sestri, družina pa bi bila še številnejša, če ne bi eden njihovih bratov, star osem mesecev, umrl.

Najstarejši med njimi je Drago NJENJIČ, star 30 let. V Litostroju se je zaposlil pred osmimi leti in dela zdaj v tozdu IVET kot vzdrževalec steklarskih del. Pred tem je bil zaposlen v Kristalu, vendar je na nagovarjanje mlajšega brata Braneta, ki se je zaposlil v Litostroju že leta 1975, prišel tudi sam v Litostroj. Brane je že vsa leta strojni brusilec v tozdu Obdelava. Za njima so prišli v Litostroj še Čedo, ki opravlja isto delo kot Drago, pa še Novak, Nedeljko in Velibor. Dva sta pometača v Obdelavi, eden pa je čistilec v tozdu PZO. Žal je Novak pred slabim mesecem odšel na služenje vojaškega roka, zato ga nismo mogli slikati skupaj z ostalimi petimi brati.

To, da sta se starejša brata zaposlila v Litostroju, je bilo bolj naključje, kasneje pa so, ko je bilo kakšno primerno delovno mesto, prišli v Litostroj še drugi. Najtežje je bilo Branetu in Dragu, ker sta se morala v Ljubljani znajti sama. Mlajšim bratom je bilo s tem prizanešeno, ker sta jim pomagala starejša brata.

Z delom v Litostroju so zadovoljni, še bolj pa z življenjem v Sloveniji. Nazaj si ne želijo, posebno ne Drago, ki ima lastniško stanovanje v Dravljah, kjer živi s svojo štirčlansko družino, in Brane, ki ima tam blizu garsonjero. Največ težav ima Čedo,

ki zdaj živi v samskem domu. Ima nekaj mesecev starega otroka, vendar mu trenutno ni jasno, kje bodo živeli, ko se bo žena vrnila s porodniškega dopusta, saj je ta čas z otrokom pri svojih starših. Ostali trije bratje prav tako živijo v samskem domu in so z življenjem tam prav zadovoljni.

Med sabo se bratje dobro razumejo in ne poznajo preprirov. Mlajši pa ubogajo starejše in če je potrebno, si na vse načine pomagajo. Zelo radi pa gredo tudi domov. Tedaj je še posebej veselo. Kolikor se jih more, se jih stlači v dva avtomobila, ostali pa gredo na vlak in tako se bratje s svojimi družinami odpeljejo domov. Seveda je tudi doma v treh prostorih za tako razširjeno družino pretesno, zato se moški nastanijo v šotoru, ki ga postavijo pred hišo, ženske in otroci pa prebivajo v hiši. Tedaj zavrtijo razen in se povese dolgo v noč.

Najstarejšega in najzgovornejšega med njimi — Draga, pozna najbrž tudi največ Litostrojčanov, saj je ob svojem rednem delu tudi hišnik v bloku na Brilejevi. Zelo rad priskoči na pomoč sosedom, z leti pa se je naučil tudi takih del, ki jih prej ni poznal. Človek mu zlahka verjame, da s stanovalci nima težav, saj je vedno nasmejan in priazen. Očitno je, da je on vodja družine, ki zdaj živi v Ljubljani, in se te odgovornosti tudi zaveda. Njemu in mlajšim bratom, ki jih zaradi delavnosti in vestnosti cenijo povsod, kjer delajo, želimo, da bi še naprej ostali tako složna in prijateljska družina.

M. M.

Prvomajsko srečanje ZPS 1985

POREČ — ZELENALAGUNA — HOTEL »LOTOS«

V času prvomajskih praznikov 1985 bo organizirano 11. tradicionalno srečanje delavcev sozda ZPS. Srečanje je namenjeno vsem zaposlenim v sozdu ZPS, njihovim družinskim članom, prijateljem in znancem. Štiridnevno srečanje se bo začelo 30. aprila z večerjo in se bo zaključilo v soboto, 5. maja, s kosilom.

Udeleženci srečanja bodo nastanjeni v hotelu »Lotos« — PLAVI in v hotelu »Lotos« — LILA. Prihod v Poreč bo 30. aprila do 18. ure, večerja pa bo ob 20. uri.

Vsi udeleženci morajo izpolniti prijavnico v dveh izvodih in jo oddati v svoji osnovni organizaciji do 20. aprila 1985. Prijavnico boste lahko dobili pri vašem predsedniku sindikata.

Prosim, da prijavnico izpolnite natančno z vsemi potrebnimi podatki. Osnovne organizacije sindikata morajo zbrane prijavnice oddati komisiji za družbeni standard pri KO ZS SOZD ZPS najkasneje do 25. 3. 1985 na naslov: Titovi zavodi Litostroj TOZD ZSE, Ljubljana 19 a, 61000 Ljubljana — tov. Karolina Cigale. Vsi prijavljenci za prvomajsko srečanje bodo na osnovi prijave prejeli ustrezno napotnico, s katero se bodo ob svojem prihodu v Poreč prijavi recepciji hotelov Lotos — PLAVI ali LILA.

PROGRAM SREČANJA

TOREK, 30. 4. 1985:

- do 18. ure prihod in namestitve v hotelu
- ob 20. uri večerja
- ob 21. uri taborni ogenj

SREDA, 1. 5. 1985:

- zajtrk
- ob 9. uri kratek kulturni program
- ob 11. uri nogometna tekma SUHI-DEBELI
- kosilo
- ob 14. uri tekmovanje v metanju varpe
- ob 16. uri tekmovanje v metanju valjarja
- ob 20. uri slavnostna večerja s plesom

ČETRTEK, 2. 5. 1985:

- zajtrk po urniku hotela
- ob 10. uri start KROSA — CICIBANI PIONIRJI DO 10 let
- kosilo
- ob 15. uri veliko tekmovanje v podajanju-metanju jajc za vse udeležence
- večerja

PETEK, 3. 5. 1985:

- zajtrk po urniku hotela
- od 8. ure do 12. ure tekmovanje udeležencev: v kegljanju, šahu, namiznem tenisu, streljanju z zračno puško
- kosilo
- ob 16. uri razglasitev rezultatov in podelitev nagrad
- večerja

SOBOTA, 4. 5. 1985:

- zajtrk po urniku hotela
- dopoldan prosto
- kosilo
- po kosilu odhod

CENA

Cena štiridnevnega bivanja znaša 4.600 din. Otroci do dveh let starosti imajo bivanje brezplačno, če so brez ležišča in prehrane. Otroci do 7 let plačajo 4000 din. Otroci do 10 let plačajo 4.200 din. Člani sindikata sozda ZPS in njihovi svojci lahko plačajo znesek v dveh obrokih. Prvi obrok je treba poravnati ob prijavi do 25. marca, drugi pa naslednji mesec ob izplačilu osebnega dohodka.

V ceno bivanja v Poreču so vračunani vsi stroški športnih tekmovanj, kulturnega programa in svečane večerje. Vsak udeleženec si preskrbi prevoz sam. ŽELIMO VAM PRIJETNO BIVANJE V POREČU!

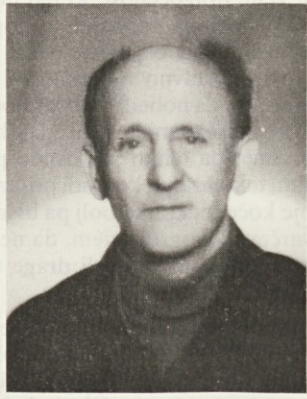
Konferenca sindikata
Združenih proizvajalcev strojne opreme

POMOČ LAČNIM

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj je pred mesecem dni pričela akcijo zbiranja pomoči za množice ljudi v Afriki, ki trpijo in umirajo zaradi lakote. Z množičnim sodelovanjem v tej akciji, ne bomo le pokazali svoje humanosti in solidarnosti, temveč bomo predvsem pomagali tistim, ki jim je takšna pomoč trenutno edino upanje.

Zbrani denarni prispevki bodo nakazani Rdečemu križu, ki bo poskrbel, da bodo prispeli na pravi naslov.

ZAHVALE

Ob smrti dragega moža, očeta in starega ata Štefana BARBERA, upokojenega ključavničarja, se iskreno zahvaljujem tozdu IVET za vso izkazano pomoč.

Zahvaljujem se govorniku za čudovit govor ob odprtem grobu, in vsem, ki so nam izrekli sožalje ali darovali cvetje. Hvala za denarno pomoč. Zahvaljujem se tudi pevskemu zboru.

Hvala vsem nekdanjim sodelavcem in ostalim, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Žena Minka in hčerka Joži
z družino

Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za venec, sožalje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Rafko Javornik

Ob smrti moje mame Antonije FRIGIDI se iskreno zahvaljujem sodelavcem za podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Hvala tudi vsem za sožalje besede.
Hčerka Majda Rojina

Zahvaljujem se prostovoljnemu gasilskemu društvu Litostroj za denarno pomoč in obisk na Golniku v času moje bolezni.

Alojz Mužnar

Vsem sodelavcem, znancem in prijateljem, ki so me v času moje težke bolezni obiskali na domu, se iskreno zahvaljujem.

Zahvaljujem se dr. Ferjanovi in osebju ambulanče za vso zdravniško in ostalo pomoč.

Posebno se lepo zahvaljujem gasilcem za prevoze na zdravljenje in predstavnikom sindikata tozda PUM in IGD Litostroj za obiske na domu.

Vsem priska hvala!

Avgust Kočar

Sindikatu TOZD PUM se zahvaljujem za obisk, darilo, voščilnico in koledar s čemer me je razveselil ob novem letu. Kolektivu želimo še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Milan Erjavec

ČESTITKA

Tovariš Matija AVBELJ iz tozda PTS je 15. februarja praznoval 50-letnico. Ob tem jubileju mu želimo vse najboljše.

Sodelavci

VIDEO 4 tehnika

Piše: P. Poženel

Signalni sistem nam z delitvijo sestavljenega video signala na luminentni in hrominentni signal omogoča razmeroma enostavno zapisovanje signalov. Vsi video formati, t.j. VHS, Beta in V 2000, imajo v bistvu isti princip delovanja signalnih sistemov, razlikujejo se le v tehničnih rešitvah in točnih parametrih modulacije in pretvarjanja barve na spodnjem delu. Tako ima na primer Philipsov V CR magnetoskop frekvenco pretvorbe hrominentnega signala 562,5 KHz, Sonyjev U-matic pa 685 KHz. Deluje pa sistem snemanja »na spodnjem« delu v osnovi tako:

video signal, ki ga dobimo iz elektronske kamere, najprej ojačamo, nato ga filtriramo v luminentni in hrominentni signal. Ta dva nato vodimo vsakega po svoji liniji, dokler ju končno ne združimo na video glavi ter zapišemo na magnetni trak (slika 2). Luminentni signal najprej nekoliko zakasnim, nato ga frekvenčno moduliramo v FM modulatorju, nato ojačamo in vodimo na video glavo. Hrominentni signal pa se po filtriranju najprej vodi v heterodinski mešalec, kjer se meša s frekvenco 4,99 MHz in na ta način prevrže na področje nižjih frekvenc (»na spodnji del«) od 500 do 900 KHz. Nato gre signal skozi prepustni filter in

ojačevalec ter na snemanje. Še prej pa je bilo potrebno iz vhodnega video signala ločiti horizontalne sinhronizacijske impulze, ki vzbudijo oscilator frekvence 562,5 KHz. Izhod iz tega oscilatorja se nato vodi v prvi mešalec, kamor se dovaja še frekvenca nosilca barve 4,43 MHz. To frekvenco dobimo iz drugega oscilatorja, ki je vzbujen s sinhronizacijskimi impulzi barve od hrominentnega signala. Tako je frekvenca mešanja 4,99 MHz vezana istočasno na horizontalne sinhronizacijske impulze in sinhronizacijske impulze barve signala, ki ga želimo zapisati (slika 2).

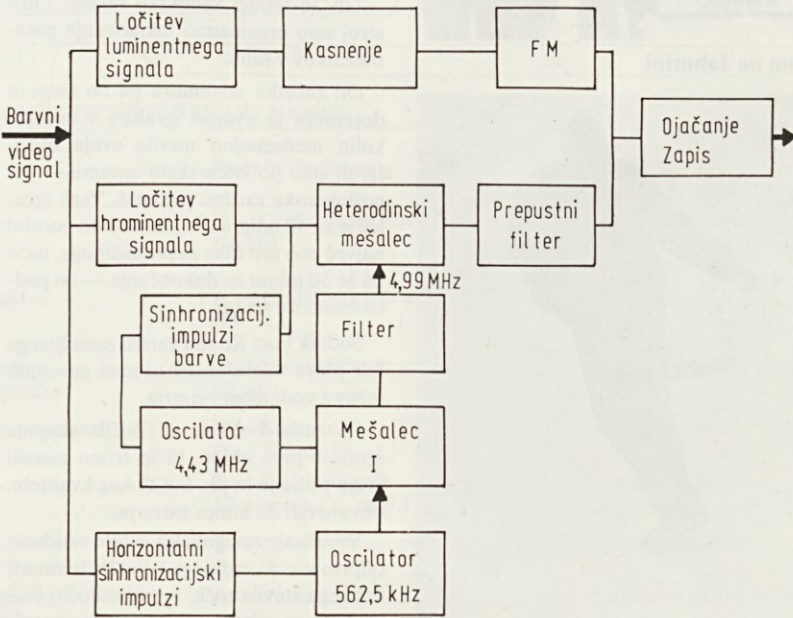
V postopku reprodukcije oziroma predvajanja pa je celoten potek usmerjen v nasprotno smer. Signal, ki ga dobimo iz video glave, najprej ojačamo, nato ga s filtri razdvojimo v luminentni in hrominentni signal, vodimo vsakega po svoji liniji in končno sestavimo v barvni video signal.

Sistem transporta traku ima nalogo, da prinese kaseto v notranjost videorekorderja, da vpelje trak v njegovo normalno pot okoli bobna, da ga vleče s stalno hitrostjo pri stalni natezni sili mimo magnetnih video glav za snemanje in reprodukcijo in da omogoči previjanje traku v obe smeri. V ta sistem spadajo

tudi motorji za vrtenje video glav. Navadno poganja isti motor tudi gibanje traku z normalno hitrostjo. Ker se ravno transporti trakov pri raznih videosistemi med seboj precej razlikujejo, bomo o tem še govorili kasneje.

Servo sistemi imajo nalogo, da s stalno kontrolo hitrosti traku in ustrezne lege video glav zagotovijo stabilno sliko na

izhodu iz videorekorderja. Zapisovanje sledi na magnetnem traku z video signalom zahteva zelo natančno hitrost vrtenja video glav in gibanja traku. Vsi sistemi z avtomatsko regulacijo, med katero spadajo tudi servo sistemi, delujejo na tem principu, da neko veličino na izhodu primerjajo z referentno veličino.

Sl.2. Sistem zapisa »color na spodnjem delu«

Planinska misel ne pozna meja

Po že ustaljenem običaju so se litostrojski planinci v februarju zbrali k letnemu obračunu. Minulo leto so praznovali 35-letnico obstoja društva, ki se ponaša s tem, da je prvo planinsko društvo, ustanovljeno v delovnem kolektivu.

KAKO SO DELALI

Predsednik Janez Soklič je na kratko orisal bistvene poteze društvene ureditve in njegove dejavnosti. Posebej je omenil izredno uspešno organizacijo XIV. planinskega tabora na Polževem in proslavo 35-letnice društva na Soriški planini. Zanimiv je podatek, da je med 425 člani, ki so v preteklem letu poravnali članarino, kar 16 planinskih vodnikov, 3 mladinski vodniki, 15 gorskih stražarjev, 2 inštruktorja varstva narave in gorske straže ter 5 izprašanih markacistov.

V društvu delajo naslednji odseki: alpinistični, izletniški, markacijski, gospodarski, mladinski, kulturno propagandni, odsek za varstvo narave in gorsko stražo ter planinsko fotografijo. Društvo ima tudi svojega kronista (dr. Edo Tepina), ki zvesto skrbi, da vsi pomembnejši dogodki najdejo svoje mesto v njegovih zapisih.

Če hočemo zapisati še najzanimivejše iz poročil posameznih načelnikov, ne moremo mimo ugotovitve, da je bil kljub neugodnemu vremenu program izletništva domala v celoti izpeljan, da so markacisti zgledno vzdrževali vseh 12 planinskih poti, ki jih imajo na skrbi, da se alpinisti niso dali pregnati iz znanih in manj znanih smeri v kamnitih stenah, da je kulturno-propagandni odsek zaoral v polno in se oplemeniteni sadovi že kažejo (Planinski kotiček), da je tudi gospodarsko finančna služba kljub daleč najvišjim »odhodkom« uspela obraniti ravnotežje in za vsak primer razpolaga z določenim pribitkom sredstev. Fotografiji se niso kaj prida hvalili, ampak so kar s konkretnimi dokazi v drugem delu zboru potrdili živahno dejavnost.

PROGRAM ZA NAPREJ

Udeleženci so že na skupščini predjeli program izletov, ki so jih za leto 1985 pripravili izletniški, mladinski

STARŠI!

Čakajo vas fotografije vaših otrok, ki so se slikali z dedkom Mrazom. Dobite jih v prostorih sindikata!

Večni mladenič Ludvik Šarf

funkcijo pred petimi leti že enkrat odložil. Njegova izvolitev sicer ne kaže v smer pomladitve odbora, vsekakor pa predstavlja zadosten motiv zanj.

LEPO SE JE SPOMINJATI

Kot že omenjeno, je drugi del zbor iz črno belih poročil prešel v barvne zapise prehojenih stezic, izletov po domačih in tujih tleh, srečanj z ljudmi — bežnimi znanci pa drugimi iskrenimi prijatelji, pomenkov z naravo v vseh letnih časih, njenim živim in okamenelim svetom...

Lepo je tako spet hoditi skozi življenje, saj človek živo začuti, da so v njem doživlja, ki mu dajejo vrednost, vsebino in smisel.

Zato je planinska misel zmeraj bolj živa in v svojem poletu ne pozna meja.

ETO

Izleti v sušcu

Pomlad že trka na vrata in predno se bomo zavedli, bodo livade že ozelenele. Da tedaj ne bo problemov s kondicijo, začnimo odpravljati odvečne in v zimi pridobljene (deka)grame kar takoj! Planinsko društvo vam bo pri tem pomagalo z naslednjimi izleti:

10. marec — SNEŽNIK

Kdor zbira žige, gotovo ne bo zamudil tega znanega zimskega pohoda, posvečenega junaškim bojem Istrskega odreda v letih NOB. Vodnika bosta: Miklavčič in Veber.

23. marec — POREZEN

Tokrat je na vrsti že jubilejni — 10. pohod v spomin na žrtve bitke na Poreznu, ki je bila ta dan leta 1945. Vodnika: Soklič, Veber.

30. marec — JAVOROV VRH — POTOŠKA GORA

Gre za dva vrhova v Storžiški skupini. Pristop bo iz doline Kokre, povratek pa v Preddvor. Na to lažjo turo (5—6 ur) nas bo popeljal vodnik Vipotnik.

IZ POROČILA NAČELNIKA KULTURNO-PROPAGANDNEGA ODSEKA NA OBČNEM ZBORU

Storili bomo vse, kar je v naših močeh, da v društvo privabimo čimveč ljudi, da bodo tudi oni spoznali tisto, kar nam lepša življenje.

Pri tem smo kar optimisti, kajti imeli bomo štiri močne zaveznike, ki nam bodo v tej akciji pomagali.

In kateri so ti zavezniki?

Prva je Vesna ali Pomlad, ki bo spočito, a mračno naravo odeli v sveže oblačilo — najprej v zeleno, nato pa v vse mogoče barve in jo opremila z živahnimi zvoki porajajočega se življenja.

Drugo je Poletje, ki bo podaljšalo dan in razžarilo nebo, da bo seglo do daljnega obzorja in pripravilo samotnega planinca, da bo na vrhu gore zavriskal na ves glas.

Tretja je Jesen, ki bo lepoto dala smisel tudi z bogatimi plodovi ter jih povila v najbolj pisan prt, ki ga lahko vidi človeško oko.

Četrta je Zima, ki bo čudovito kolo življenja upočasnila, a nikdar ustavila, temveč vsemu živemu dala pod belo odejo čas za oddih in pripravo na novo ljubezen.

Tone Tomažič

»V viharju se drevesa svojih korenin zavedo,« je dejal pesnik in čeprav danes nismo v takšnem viharju, kot ga je imel tedaj v mislih (čas vojne) je njegova ideja zelo aktualna tudi še danes. In če že nismo v viharju, smo pa vsaj nenehno izpostavljeni raznim prepihom, pretresom in stiskam, ki sodobnega človeka spremljajo od zibelke do groba. Če nočemo, da nas odpihne, se moramo čvrsto držati rodne grude in v njej najti čimbolj globoke korenine.

Temeljit pogled v preteklost je torej še kako potreben, tako za posameznika kot za narod. Samo na trdnem in preverjenem temelju naših prednikov lahko zidamo čvrsto in zdravo prihodnost. To spoznanje nam pojasnjuje, zakaj se narodi se stapljajo, temveč se celo izrazito osveščajo in razločujejo in zakaj mladi ljudje niso zadovoljni s površno razlago preteklosti, kakršno jim dajejo samozadovoljni starši.

In še ena misel: Narod, ki ne pozna svoje zgodovine, je obsojen na njeno ponavljanje. Zato je prav, da se vsak posameznik in vsi skupaj začnemo nekoliko bolj zanimati za zgodovino, saj nas bo njeno poznavanje obvarovalo pred marsikatero napačno odločitvijo v prihodnosti.

Z namenom, da bi prispevala k večjemu zanimanju za preteklost, kulturna komisija pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Titovi zavodi Litostroj organizira akcijo, ki bo trajala skozi vse leto 1985 ter potekala v raznih oblikah. Ta akcija se bo predvidoma v letu 1986 nadaljevala v novo temo — v znamenju bodočnosti. Upajmo, da bosta akciji kontinuirani, tako kot se v stvarnosti preteklost in bodočnost nenehno povezujeta — v sedanosti!

Kulturna komisija zato objavlja naslednji:

NAGRADNI RAZPIS

na temo
ZGODOVINA — NAŠA UČITELJICA
za

- I. najboljšo fotografijo (črno-bela ali barvna fotografija, film, video posnetek)
- II. najboljši pismeni sestavek (pesem, črtica, novela, poročilo o najdbi, članek, reportaža, humoreska itd.)
- III. najboljšo likovno stvaritev (slika, risba, karikatura, skulptura itd.)
- IV. najboljši otroški prispevek (likovni ali literarni).

POGOJI RAZPISA:

1. VSEBINA PRISPEVKOV: Predmet prispevkov je lahko prav vse, KAR JE POVEZANO S PRETEKLOSTJO. Lahko je upodobitev starih razvalin, kmečke arhitekture, folklornih elementov, spomenikov, itd. itd. Za literarne prispevke bodo udeleženci lahko dobili navdih ob pogovoru s starimi ljudmi, listanja po starih časopisih, revijah, knjigah (priporočamo obisk knjižnic, antikvariatov, arhivov itd.). Priporočamo tudi nekoliko brskanja po starih podstrešjih. Orumenela listina ali star denar je lahko že prispevek, če je le nekoliko opisan in dokumentiran. Za pismene prispevke ni nujna umetniška oblika, lahko so tudi strogo dokumentarna.

2. ROK ZA ODDAJO: Prispevek lahko oddate do vključno 15. septembra 1985.

3. NAČIN ODDAJE: Prispevke oddajte pismeno na naslov: Kulturna komisija Litostroj, Djakovičeva 36, Ljubljana ali osebno v sindikatu z oznako: ZA NAGRADNI RAZPIS: ZGODOVINA — NAŠA UČITELJICA.

4. KDO LAHKO SODELUJE: Razpisa se lahko udeležijo vsi, ki jim opisane dejavnosti (fotografska, likovna, literarna) ne predstavlja poklica, torej amaterji. Razpisa glede točke IV. se lahko udeležijo predšolski otroci in učenci osnovnih šol.

5. OCENJEVANJE: Prispevke bo ocenjevala posebna komisija, ki jo bo imenovala kulturna komisija. Prispevki pod I. in II. ter III. naj ne bodo podpisani s polnim imenom, temveč s šifro ali kraticami. Po objavi rezultatov bodo avtorji izkazali avtorstvo s kopijo, negativom ali na drug primeren način. Prispevki pod IV. naj bodo podpisani in opremljeni z naslovom.

6. OBJAVA REZULTATOV: Rezultat razpisa bo objavljen oktobra 1985 v časopisu Litostroj, na voljo pa bo tudi v sindikatu (telefon 556-021 int. 203). Ko bodo znani vsi avtorji, bodo podeljene nagrade javno na posebni prireditvi. V časopisu Litostroj bodo objavljene najboljše fotografije ter likovni ter literarni prispevki. Nagrajeni in drugi kvalitetni prispevki bodo objavljeni tudi na posebni razstavi. Prispevki bodo na koncu natečaja vrnjeni.

7. NAGRADE: Kulturna komisija bo podelila naslednje nagrade: GLAVNA NAGRADA je razpisana za vse štiri kategorije, predstavlja pa ZBRANA DELA IVANA CANKARJA — v novi bogati knjižni opremi (zbirka ima že v prednaročilu ceno 9.000 din). V okviru posameznih kategorij pa bodo podeljene še naslednje nagrade:

I. FOTOGRAFIJE

1. nagrada: ABONMA za vse predstave DRAME v sezoni 1985/86 za dve osebi
2. nagrada: Janez Vajkard Valvazor: SLAVA VOJVODINE KRANJSKE
3. nagrada: Heurgon Jacques: ŽIVLJENJE IN NAVADE ETRUŠČANOV

II. LITERARNI PRISPEVKI

1. nagrada: Fran Saleški Finžgar: ZBRANA DELA (5 knjig)
2. nagrada: Arthur Rubinstein: MOJH MNOGO LET (2 knjigi)
3. nagada: Plutarh: ŽIVLJENJE VELIKIH GRKOV in ŽIVLJENJE VELIKIH RIMLJANOV (2 knjigi)

III. LIKOVNI PRISPEVKI

1. nagrada: Ivan Potrč: ZBRANA DELA (6 knjig)
2. nagrada: Majda Smole: GRAŠČINE NA NEKDANJEM KRANJSKEM
3. nagrada: Ceram C. W.: POKOPANE KULTURE

IV. OTROŠKI PRISPEVKI

1. nagrada: FOTOAPARAT
2. nagrada: MARCO POLO — komplet 8 knjig
3. nagrada: SRBSKE, MAKEDONSKE, SLOVENSKE IN HRVAŠKE NARODNE PRIPOVEDKE (komplet 4 knjig)
4. nagrada: enoletna naročnina na revijo MOJ MIKRO
5. nagrada: Janez Trdina: BAJKE IN POVESTI O GORJANCIH
6. nagrada: Henrik Sienkiewicz: V PUŠČAVI IN GOŠČAVI (2 knjigi)

Komisija si pridržuje pravico povečati ali zmanjšati število in kvaliteto nagrad glede na število in kvaliteto prejetih prispevkov.

KOMISIJA ZA KULTURO
PRI KONFERENCI OSNOVNIH ORGANIZACIJ SINDIKATA

Male HE na pohodu

Povpraševanje po opremi za male hidroelektrarne raste iz dneva v dan. Podobno smo že napisali pred časom, toda interes se še vedno večja. Nekateri se sprašujemo, ali bomo sploh kos takemu povpraševanju. Premnogi že obupavajo in odklanjajo male hidroelektrarne ter jih označujejo kot breme naši DO. Blagovna skupina za MHE že deluje, vprašanje pa je, ali je dovolj razširjena, oziroma ali je delo zastavljeno tako, da bo učinkovito?

Številnim vprašanjem interesentov za opremo MHE, katerim sproti komaj še odgovarjamo so se že pridružila kvalitetna naročila. Teh naročil smo nekateri veseli, drugi še malo ne. Vzrokov za to je več. Nova naročila so znak zaupanja v delo Litostroja na področju MHE. Hitro, brez vsakega odlašanja se moramo odločiti in začeti temeljito delati, ali pa opustiti to usmeritev, saj je zavarovanje kupcev in interesentov za opremo MHE nesmiselno in za našo DO škodljivo. Blagovna skupina za MHE torej ni le za to, da se nekaj dogaja, temveč zato, da razvija, da poveča obseg dela. Ker opažamo upadanje naročil za nekatere proizvode Litostroja, bi bilo zelo smotno podpreti nove izdelke oziroma razširiti proizvodnjo MHE, saj nam ta vrsta proizvodnje zares ni tuja.

Proizvodnja malih hidroelektrarn z razširjeno opremo upravljalnih enot in generatorjev je zelo sorodna naši turbinski proizvodnji. To pomeni, da lahko isti ljudje z izkušnjami pri velikih turbinah obdelujejo dokumentacijo malih turbin, od ponudbe v IRRP do tehnologije in izdelave, pa vse do montaže doma ali na terenu. Vsekakor pa je smotrna specializacija, zato naj bodo MHE obravnavane posebej.

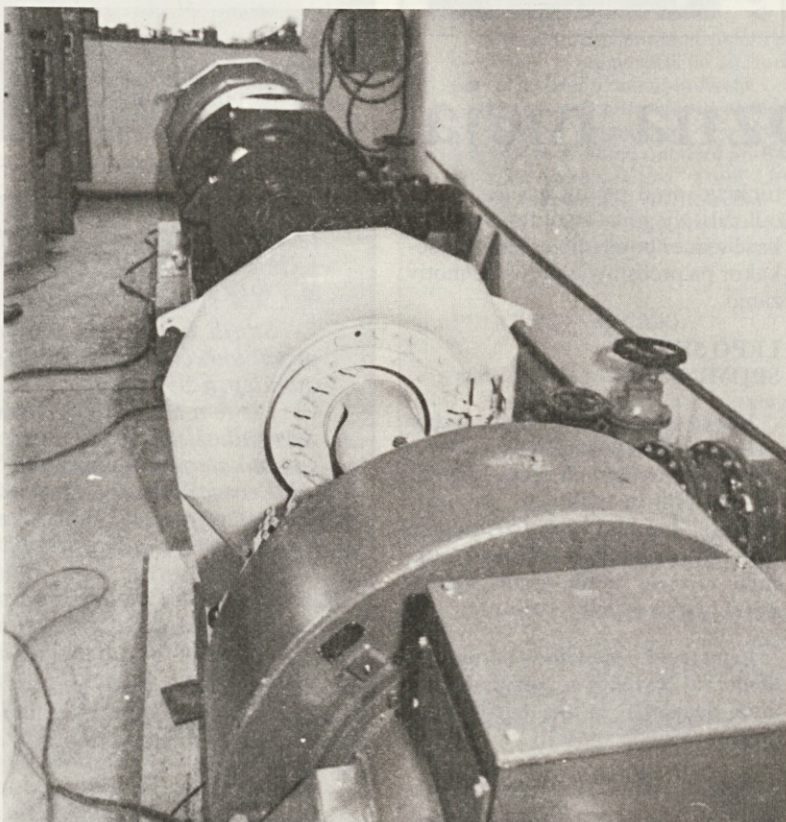
Nalogo in skrb za pridobivanje poslov ima TOZD prodaja, toda to ni dovolj, če drugače nismo dobro organizirani. Naročila sedaj prihajajo, ta pa bomo morali realizirati, česar se premalo zavedamo.

Iz izkušenj trdim, da je sedaj čas, da nekaj storimo in se bolje organiziramo. Gradnja malih hidroelektrarn ni samo moda, temveč potreba, in to ne samo pri nas, temveč še posebno v deželah, kjer je enostavnejše graditi MHE, kot pa povežati oddaljene kraje z električno mrežo (daljnovodi ipd.). Železo je potrebno kovati vroče, sicer ni učinka. Pridobivanje naročil je smiselno, če nameravamo resnično izdelovati tako opremo, sicer nima pravega pomena, najmanj pa ne smemo »dražiti« interesente, posebno tiste v tujini. Čas za ažurnost pridobivanja naročil je tedaj, ko se potencialni kupci zanimajo za to. Če to zanemarimo, ne moremo pričakovati naročil!

K pridobivanju naročil spada tudi priprava sodelovanja s firmami v tujini, ki bi nam pomagale izdelovati opremo za MHE po načinu prenosa tehnologije in seveda povečati naš izvoz. Za podobno sodelovanje smo sposobni, nimamo pa pravega poslušalca. Nekateri trdimo, da bi bilo prav in da lahko sodelujemo, drugi trdijo, da nismo spodobni, češ da še doma marsikaj nimamo urejenega in ne naredimo tistega, kar smo si zastavili. Zaenkrat je vprašanje za sodelovanje že preseženo številko deset, firme iz tujine nas še prosijo — to pomeni da smo dovolj poznani. Vendar koliko časa nas bodo še? Ko bodo spoznali, da nismo aktivni, bo že prepozno — za nas seveda, tehnologijo jim bodo dali rade volje drugi.

Nikakor se ne moremo strinjati s tolmačenjem nekaterih v naši delovni organizaciji, češ naj se raje zanimamo za npr. HE Haditha, ki je v zamudi in kjer lahko to predstavlja vrednost nekaj objektov za MHE ali celo nekajletno proizvodnjo MHE. To je že res, toda ali ne bi bilo pametneje govoriti ločeno o zamudi izdelave nekega večjega objekta, ne da bi vse »metali v en lonec«? Vsekakor moramo govoriti o zamudi velikih objektov ločeno. Veja oziroma blagovna skupina za MHE še ni dobila pravega prostora v Litostroju,

ročena serija opreme s turbinami FS H3 iz predvidenih 100 MHE, za katere imamo pogodbo Elektrogospodarstva Slovenije (SLO) in zaradi katerih smo imeli ne samo velike stroške, pač pa tudi veliko uničenih živcev. Vendarle smo uspeli spraviti

(Foto: J. Jereb)

sicer pa je po eni strani razumljivo, da so novosti in spremembe vedno ustvarjale odpor.

Mnogim v naši DO je poznana na-

opremo v tak red, da že skoraj obupani naročniki ponovno dobivajo zaupanje v naše delo. Oprema omenjenih hidroelektrarn (režija je

razdeljena na več objektov programa SLO) je namreč bila naročena pri dobaviteljih in izbrana brez večjega vpliva naše DO. Morda se je to zgodilo tudi zato, ker se nismo dovolj zanimali za male hidroelektrarne. Taki očitki niso povsem neopravičeni. Podrobnosti o problemih seveda ne bomo navajali, mnogih so predobro poznani, nekaterim pa bi sploh morali biti. Pravilno je tudi reagiralo vodstvo naše DO, od katerega smo dobili nalogo za hitro ukrepanje, vendar pa se vsi tega niso držali. Trud je rodil uspeh, in stvari se že obračajo nam v prid. Do ugotovitve, da so se stvari obrnile na bolje, nismo prišli samo mi, pač pa tudi republiški komite za energetiko, Elektrogospodarstvo Slovenije in distribucija, ki mora objekte SLO prevzeti. Vsi so spoznali, da je bil naš pristop strokoven in popoln. Sami smo morali večkrat urejati slabo opremo poddobaviteljev, ker je bilo delo od samega začetka slabo zastavljeno. Dodatno k težavam zaradi slabe opreme poddobaviteljev je prispevale še njihova odpoved garancije. (Cela serija opreme je namreč bila izdelana na skladišče, montaže pa potekajo po programu gradbenih del.)

Prav zato, ker smo se sicer lotili reševanja težke problematike prve serije, smo tudi doživeli rehabilitacijo.

Toda ali bomo sedaj popustili?

Realizacija trenutno kar desetih objektov, ki so tik pred zagonom bo dobra referenca za našo DO. Zato je sedaj pravi čas, da najprej prodaja poskrbi za pridobivanje poslov, takoj zatem pa se moramo vsi bolje organizirati. Prva stvar, ki jo moramo narediti, je povečanje števila ljudi. Trenutno je stanje najbolj pereče v IRRP, kjer se strokovnjaki za MHE trudijo, vendar vsega dela sami ne

bodo zmogli. Težave so seveda več ali manj znane: glavna težava je zamujevanje roka dobave, bolj kot cena, ki je na nivoju svetovnih cen. Posebna ovira je tudi predolga pot lansiranja tehnične dokumentacije v delavnice. Problem je še v proizvodnji, ker vemo, da male hidroelektrarne dopolnjujejo strojni park, vendar ne bi smele biti zapostavljene pri vrstnem redu. Roki za MHE bi po izkušnjah in željah morali biti od 6 do 12 mesecev (take so zahteve domačih in tujih kupcev).

Rezultati pridobivanja naročil se že kažejo. Trenutno imamo nova naročila in sicer kar sedem novih malih hidroelektrarn, od teh šest s Peltonovimi turbinami ter nadaljnji dve tudi s Peltonovim za zasebni sektor. Ostala naročila so večja in bodo razen nekatere opreme izdelane doma, z našimi elektronskimi regulatorji tipa MER.

Poleg sprejetih naročil je še nekaj majhnih naročil, v kratkem pa pričakujemo še nadaljnji dve za Elektrogospodarstvo Slovenije (SLO). Trenutno je v pripravi ali v izdelavi večje število ponudb za domače kupce, še več pa za izvoz. Seveda lahko pričakujemo nova naročila. Iz dneva v

dan se pojavlja vedno več novih proizvajalcev opreme za MHE, toda mirno lahko trdimo, da je za tovrstno opremo potrebno določeno znanje in izkušnje. To potrjujejo nova naročila, ki so bila dodeljena nam, čeprav je pri ponudbah sodelovalo več ponudnikov.

V Litostroju smo sposobni narediti vse, le bolje moramo zastaviti delo. Proizvodnje malih hidroelektrarn ne bomo opustili, celo povečati moramo obseg proizvodnje in to ne samo za domači trg, temveč tudi za izvoz.

S. Štokelj

VARSTVO PRI DELU

Oh, te uboge oči

Dan za dnem prihajajo v našo obratno ambulantno in nato v službo varstva pri delu izpolnjeni obrazci Prijav nesreče pri delu, na katerih so tudi nadvse zanimivi opisi poškodb oči. Pod točko 25 (kratek opis nesreče) največkrat preberemo: »Pri peskanju zvarjenca mu je drobec jeklenega peska odletel v desno oko« ali »Med delom mu je priletel v desno oko vroč ostružek. Stružil je jeklene obdelovance in pri tem ni uporabljal zaščitnih očal«. Takih in podobnih opisov srečamo vsako leto okrog 150. In pri tem se sploh ne razburjamo. Kaj pa sploh pomeni nekaj poškodovanih oči, saj to dokazuje, da ljudje vendar delajo. In prav to je narobe, da se le malo odgovornih delavcev vpraša, kako delavci delajo, da si pri delu poškodujejo oči.

Pri kontrolnih pregledih, ki jih opravljamo strokovni delavci za varstvo pri delu, kar prepogosto naletimo na sodelavce, ki brusijo, stružijo ipd. brez zaščitnih očal. Nekateri se nemalo začudijo, ko jih opozorimo na njihovo neodgovorno početje, češ, kaj se sploh nekdo tretji razburja, če mu njegov »mojster« nič ne reče. Ko pa si tak možakar poškoduje oko, takoj pohiti k svojemu »mojstru«, da mu napiše tisto stvar, ki prinese 100% bolniško. Pri tem seveda misli na obrazec ER-8 »Prijava nesreče pri delu«. Mojster oziroma delovodja taki zahtevi seveda ne nasprotuje in prijavo lepo izpolni. Nekateri delovodje pa včasih grize vest in občutek sokrivde za nastalo poškodbo.

Poškodovancu se oddolžijo tako, da v prijavi pod točko 17 »Uporaba zaščitnih sredstev« obkrožijo »DA«, pod točko 25 »Kratek opis nesreče« pa na vse mogoče načine pojasnjujejo, kako je poškodovancu priletel tujek mimo očal naravnost v oko, npr. takole: »Pri brušenju reduktorja je delavcu izza očal padel drobec v desno oko in se vanj zapil. Pri delu je uporabljal zaščitna očala.«

K sreči pa niso vsi, ki imajo pravico izpolniti obrazec ER-8, tako »iznajdljivi«. Pošteno in odkrito napišejo, da poškodovane ni uporabljal zaščitnih očal, čeprav jih je imel na voljo. Tako je prav, vsaj do tukaj. In zakaj?

Kljub temu, da je poškodovane očitno kršil predpise o varstvu pri delu, ker ni uporabljal varnostnih očal pri delu, kjer obstaja očitna nevarnost za poškodbe oči, ga nihče ne obravnava kot kršitelja delovnih dolžnosti po načelu, kjer ni tožnika, ni sodnika. V takih primerih bi moral biti tožnik odgovorni delavec, ki je obrazec ER-8 izpolnil, sodnik pa disciplinska komisija TOZD/DS.

Seveda ne gre vsakega, ki si prvič poškoduje oko zaradi neuporabe varnostnih očal, obravnavati kot največjega grešnika. Tako hudo stvari ne obravnava niti Zakon o varstvu pri delu, saj daje prednost človeški in tovariški besedi. Vendar, pravi nadalje zakon, če delavec kljub opozorilu nadrejenega še naprej ne spoštuje navodil za varno delo in še naprej ne uporablja sredstev in opreme za osebno

varstvo pri delu, mora odgovorni delavec takega delavca odstraniti z dela in zoper njega predlagati postopek zaradi hujše kršitve delovnih dolžnosti. To pa se je doslej zgodilo tako poredko, da bi lahko preštel na prste ene roke. Celo pri takih, ki so si večkrat zaporedoma poškodovali isto oko, vtikamo glavo v pesek kot noj in nič ne ukrepamo, razen da napišemo prijavo nesreče pri delu.

Prijava pa je priznanje delovne organizacije, da se je delavec res poškodoval pri delu in mu v primeru škode grede iz tega naslova vse ugodnosti, vključno z odškodnino. In tega se nekateri dobro zavedajo. Prav nič jim ni nerodno za poškodbo očesa, ki so jo sami zakrivali zaradi neuporabe varnostnih očal, od tozda zahtevati 5, 10 ali 15 starih milijonov dinarjev odškodnine!

Tako sem poznal sodelavca, ki je zatrjeval, da je sam kriv za poškodbo in da

mu še na kraj pameti ne pride zahtevati odškodnino. Nemalo sem bil presenečen, ko sem nekaj mesecev kasneje videl njegovo vlogo za izplačilo nič kaj skromne odškodnine in nekaj mesecev kasneje sklep delavskega sveta tozda, da se temu in temu tovarišu izplača odškodnina zaradi nesreče pri delu v zahtevani višini.

Verjetno se nihče noče nalašč poškodovati. Res pa je tudi, da s svojim ravnanjem dopuščamo razmišljanja v kaj čudno smer: »Pa kaj če se poškodujem, tako ali tako mi pripada primerna odškodnina. Tista trapasta očala pa naj nosi tisti, ki jih hoče. Zame to ne velja.«

To pa niso nič kaj stabilizacijska prizadevanja.

Poškodbe je treba preprečevati, ne pa odpravljati njihove posledice. Takrat je že prepozno. Škarje in platno sta v naših rokah.

M. Jurjavčič

Nevarnost kajenja

Upam, da mi kadilci ne bodo zamerili, če jih nekoliko opomnim o škodljivosti kajenja. Takšno pisanje sicer ne zaleže, saj se dosedaj še ni nihče javil, da je po takšnem opozorilu nehal kaditi. Je pač tako, kot z jutranjo telovadbo. Vsi še kar radi poslušamo nasvete o telovadbi, a telovadi le malokdo. In vendar vztrajam; škoditi to vsekakor ne more.

Ne mislim tu navajati raznih statističnih podatkov naših in tujih zdravstvenih ustanov o bolezni dihal, ki jim botrujejo tudi cigarete. Ti podatki so naravnost zastrašujoči. Toda zastrašujoče je tudi to, da kadilci ali ne berejo, ali pa tak podatek pozabijo tako, da si prižgo še eno cigareto, v uteho namreč. Še zamah z roko in morda misel z upanjem, da njih kaj takega ne more doleteti. Resnici na ljubo povemo tudi to, da je zrak zelo onesnažen. Zlasti pozimi, ko kljubujemo mrazu in se vali dim iz vseh lukenj, je še posebej hudo. Odgovorni ljudje in ustanove samo opozarjajo, store pa lahko kaj malo za čistejši zrak. Zato je še bolj razumljivo, da si ljudje s cigaretinim dimom zastrupljamo že tako slab zrak. Poglejte naše pisarne. Proti koncu delavnika je ponekod tako slab zrak, da vsi že nestrpnost čakajo konec dela, ko se vsaj na poti domov nadihajo nekaj čistega zraka. Zaradi strupa v nikotinu kadilce tudi bolj zebe. Nikotin namreč krči žile, zato se hočejo tudi dodatno ogrevati, ker jim 19°C v sobi ni dovolj. Lepo in humano od kadilcev bi bilo, če bi upoštevali, da vsi ne kadimo. Če že ni zakona, ki bi prepovedal kajenje v zaprtih prostorih, bi morali biti toliko razumni, da bi si tešili željo po nikotinu tam, kjer to nikomur ne škoduje. Toplo pa priporočamo tudi kadilcem, naj poskusijo prenehati kaditi, navsezadnje tudi zdajšnje cene cigaret niso več tako zanemarljivo majhne. Še največ pa bodo kadilci storili dobrega s tem, da bodo vsaj svojim potomcem poskušali vcepiti odpor do cigaret, če so že sami nemočni pred to škodljivo razvado.

N. A.

